

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การศึกษาเรื่องการพัฒนาค่าปรับแก้ผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยโดยนักศึกษา ผู้วิจัยได้ศึกษาแนวคิด ตลอดจนเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยได้แบ่งการนำเสนอเป็น 3 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการสอน

ตอนที่ 2 การประเมินการสอน

แนวคิดการประเมินการสอน

แนวทางการประเมินการสอน

การดำเนินการประเมินการสอน

ตอนที่ 3 ตัวแปรที่ส่งผลต่อผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษา

ตอนที่ 4 การพัฒนาค่าปรับแก้ผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษา

ตอนที่ 1 แนวคิดเกี่ยวกับคุณภาพการสอน

ความหมายคุณภาพการสอน

สุรงค์ ไคว้ตระกูล (2545, หน้า 13) ได้ให้ความหมายของประสิทธิภาพการสอนว่า หมายถึง การสอนที่สามารถให้นักเรียนเกิดการเรียนตามความถนัด และความสามารถของทุกคน แฟลนเดอร์ (Flanders, 1970, p. 376) กล่าวว่า ประสิทธิภาพการสอน หมายถึง ความสัมพันธ์ระหว่างพฤติกรรมการสอนของครูกับความเจริญงอกงามพัฒนาการของนักศึกษาที่เกิดจากการสอนนั้น ประสิทธิภาพการสอนจึงเกี่ยวข้องกับลักษณะการสอนที่ครูเป็นผู้ปฏิบัติโดยตรงในชั้นเรียน โดยพิจารณาจากการจัดเนื้อหาวิชาให้เป็นระบบและเป็นประโยชน์ต่อนักเรียน มีการใช้สื่อวัสดุอุปกรณ์ประกอบการสอน ตลอดจนความสัมพันธ์ของครูที่มีต่อนักเรียน

บลูม (Bloom, 1976, p. 112) กล่าวว่า คุณภาพการสอน หมายถึง เจตคติ ความสามารถของผู้สอนในการหาวิถีทางสร้างความเข้าใจกระจ่างชัดในการเรียนการสอน ให้เกิดขึ้นกับผู้เรียน

โกลเวอร์ และบรูนิง (Glover & Bruning, 1990, p. 6) กล่าวว่า ประสิทธิภาพการสอน หมายถึง ครูที่สามารถพัฒนาทักษะการคิด ส่งเสริมให้เด็กมีพัฒนาการทุกด้าน ดำเนินการหรือจัดกิจกรรมในชั้นเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพ ถ่ายทอดความรู้ได้เป็นอย่างดี สามารถประเมินผลการเรียนและปรับวิธีการสอนให้สอดคล้องกับความแตกต่างระหว่างผู้เรียนได้อย่างเหมาะสม

โบรฟี (Brophy, 1992 อ้างถึงใน สุรางค์ ไคว์ตระกูล, 2545, หน้า 14) ได้ให้ความหมายของการเป็นครูที่ดีและมีประสิทธิภาพว่า หมายถึง ครูที่สามารถสอนให้นักเรียนมีสัมฤทธิ์ผลในการเรียนรู้และสามารถนำความรู้ที่เรียนไปประยุกต์ใช้ในชีวิตประจำวันได้

จากความหมายดังกล่าวข้างต้น สรุปได้ว่า คุณภาพการสอน หมายถึง การสอนที่มีการประเมินผลการเรียนรู้ของผู้เรียน มีการพัฒนาและปรับปรุงกระบวนการจัดการเรียนการสอน และให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์แก่ผู้เรียน

องค์ประกอบของคุณภาพการสอน

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2538) ได้สรุปลักษณะการสอนที่มีประสิทธิภาพ ดังนี้

1. มีการตั้งจุดมุ่งหมายของการเรียนการสอนไว้ชัดเจน
2. วางขอบข่ายการสอนที่คำนึงถึงผู้เรียนในแง่ประสบการณ์เดิม สติปัญญา อายุ เนื้อหา เพื่อที่จะวางขอบข่ายและการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมกับผู้เรียน
3. การวางแผนการสอนต้องประมวลประสบการณ์เดิมของผู้เรียน จุดมุ่งหมายที่คาดหวัง และทรัพยากรที่มีอยู่มาจัดให้เหมาะสมกับสถานการณ์ต่าง ๆ แล้วจึงกำหนดเนื้อหา สื่อ วิธีการสอน และกิจกรรมให้สอดคล้องกัน

เฉลิมพล โพธิ์ศรี (2546, บทคัดย่อ) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการสอนของครูคณิตศาสตร์ในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักเรียนชั้นมัธยมศึกษาปีที่ 1-3 จำนวน 375 คน ที่เรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานการประถมศึกษาจังหวัดศรีสะเกษ ปรากฏว่า ปัจจัยที่ส่งเสริมประสิทธิภาพการสอนของครูคณิตศาสตร์ที่สำคัญมี 8 องค์ประกอบ คือ บุคลิกภาพของครู การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ความรู้ในวิชาครู ความรับผิดชอบหน้าที่ บรรยายภาศในการเรียนการสอน การใช้สื่อการเรียนการสอน การใช้จิตวิทยาการเรียนรู้ และภูมิหลังของครู

สุรศักดิ์ หอมอ่อน (2546, บทคัดย่อ) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบประสิทธิภาพการสอนของครูคณิตศาสตร์ในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดนครพนม กลุ่มตัวอย่างเป็นครูคณิตศาสตร์ จำนวน 143 คน และนักเรียน จำนวน 731 คน ปรากฏว่า ประสิทธิภาพการสอนของครูคณิตศาสตร์โดยรวมมี 2 องค์ประกอบ คือ องค์ประกอบที่ 1 ด้านพื้นฐานความเป็นครู ประกอบด้วย การวัดและประเมินผล เจตคติต่อการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างครูกับนักเรียน ความรู้ในเนื้อหา และบุคลิกลักษณะของครู องค์ประกอบที่ 2 ด้านทักษะความเป็นครู ประกอบด้วย การใช้ภาษาในการสื่อสาร การให้การเสริมแรงแก่นักเรียน ปริมาณงานอื่นที่ได้รับมอบหมาย การเตรียมการสอน บรรยายภาศในการเรียนการสอน เจตคติต่อการสอน การใช้สื่อการสอน ขวัญและกำลังใจ

เรื่องเดช สีหาอินทร์ (2547, บทคัดย่อ) ได้วิเคราะห์องค์ประกอบประสิทธิภาพการสอนของครูภาษาอังกฤษช่วงชั้นที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม กลุ่มตัวอย่างเป็นครูผู้สอนภาษาอังกฤษ ช่วงชั้นที่ 2 สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม จำนวน 297 คน ปรากฏว่า องค์ประกอบประสิทธิภาพการสอนของครูภาษาอังกฤษ ช่วงชั้นที่ 2 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามหาสารคาม มี 3 องค์ประกอบ คือ ด้านพื้นฐานความเป็นครู ด้านทักษะความเป็นครู และด้านปัจจัยสนับสนุนการสอน

จากการศึกษาข้างต้น สรุปได้ว่า องค์ประกอบของคุณภาพการสอนประกอบด้วย 3 องค์ประกอบ ดังนี้ ด้านพื้นฐานความเป็นครู ด้านทักษะความเป็นครู และด้านปัจจัยสนับสนุนการสอน

ตอนที่ 2 การประเมินการสอน

แนวคิดการประเมินการสอน

การดำเนินงานประเมินการสอน ควรทำความเข้าใจถึงแนวคิดพื้นฐานที่สำคัญเกี่ยวกับหลักการประเมินการสอน และการกำหนดเป้าหมายการประเมินการสอนให้ชัดเจน เพื่อให้การประเมินการสอนมีจุดมุ่งหมายปลายทางของประสิทธิผลที่ชัดเจน (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2543, หน้า 5-7)

หลักการประเมินการสอน

การจัดการศึกษาจำเป็นต้องมีจุดมุ่งหมายที่ชัดเจนเพื่อช่วยกำหนดคุณลักษณะของผู้สำเร็จการศึกษาที่พึงประสงค์ หลังจากได้รับการเรียนการสอน จุดมุ่งหมายที่ชัดเจนยังช่วยให้ทิศทางการจัดประสบการณ์การเรียนรู้หรือกิจกรรมการเรียนการสอนที่เหมาะสม การวัดและประเมินผลเข้ามามีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนและตัดสินผลการเรียนของผู้เรียนว่าบรรลุผลสำเร็จตามจุดมุ่งหมายที่ต้องการหรือไม่ มากน้อยเพียงไร รวมทั้งช่วยให้สารสนเทศ อันเป็นประโยชน์ต่อการปรับปรุงและพัฒนาการเรียนการสอน

1. การประเมิน (Evaluation) เป็นกระบวนการตัดสินคุณค่า (Value Judgment) ของสิ่งของต่าง ๆ ตามเกณฑ์มาตรฐาน โดยทั่วไปการประเมินต้องอาศัยข้อมูลจากการวัดที่เป็นปรนัยมีความเที่ยงตรง แต่บางครั้งการประเมินต้องอาศัยการสังเคราะห์ สรุปข้อมูลจากแหล่งต่าง ๆ เพื่อตัดสินคุณค่าจากแหล่งนั้น การประเมินมีองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ส่วน ดังนี้

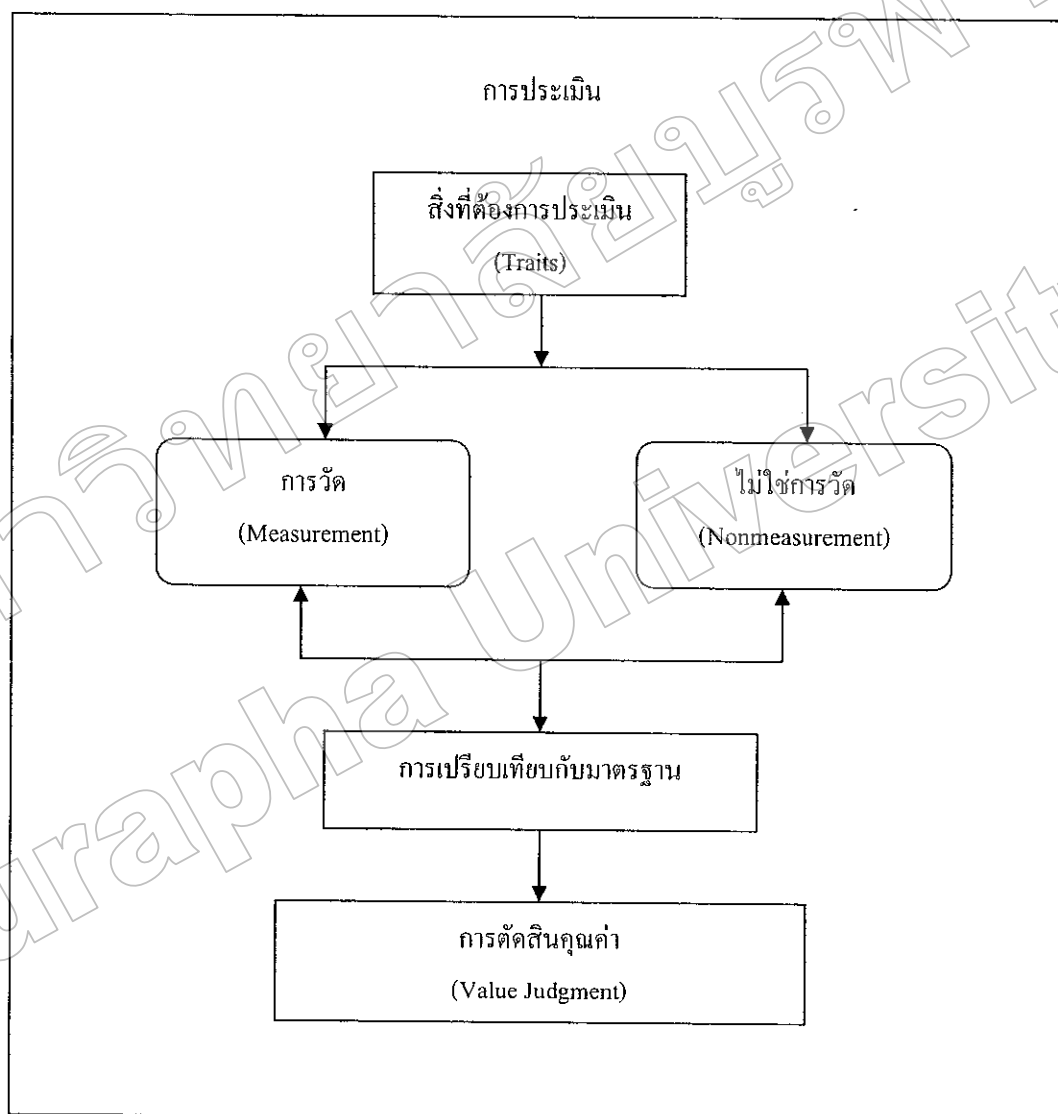
1.1 ข้อมูลจากการวัด

1.2 การตีความหมาย

1.3 การกำหนดคุณค่าตามเกณฑ์มาตรฐาน

2. การประเมินการสอน เป็นกระบวนการตัดสินคุณค่าของการสอนตามมาตรฐานแต่ละสถาบันกำหนด การประเมินการสอนจำเป็นต้องใช้ข้อมูลจากการวัดอย่างเป็นทางการ เช่น

การสังเกตโดยตรง และจัดบันทึกอย่างเป็นระบบ เป็นต้น หรือข้อมูลที่ไม่ได้จากการวัด เช่น การสังเกตอย่างไม่เป็นทางการ การสอบถามจากผู้อื่น เป็นต้น ข้อมูลจากแหล่งดังกล่าวถูกนำไปใช้เปรียบเทียบมาตรฐานเพื่อตัดสินคุณค่าของการสอน ดังภาพที่ 2

ภาพที่ 2 ความสัมพันธ์ระหว่างการวัดกับการประเมิน (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2543, หน้า 5)

2.1 ระบบการประเมินผลการสอนที่มีประสิทธิภาพ ควรมีลักษณะ ดังนี้

2.1.1 เป็นระบบที่กำหนดเป็นนโยบายผู้บริหารระดับสูงสนับสนุนและได้รับการยอมรับจากประชาคม

2.1.2 ระบุให้ชัดเจนถึงสิ่งที่มุ่งประเมิน ว่าอะไรคือลักษณะการสอนที่ต้องการ ประเมินการสอน ประกอบด้วยคุณลักษณะ (Traits) ที่สำคัญอะไรบ้าง เพื่อที่จะเลือกใช้เครื่องมือ และวิธีการที่เหมาะสม

2.1.3 เลือกเทคนิคการวัดให้เหมาะสม เครื่องมือ รูปแบบคำถามที่ใช้จะต้องสอดคล้อง กับลักษณะของการสอนที่มุ่งประเมิน ทั้งในแง่การให้ผลที่ถูกต้อง ความเป็นปรนัยและสะดวกต่อ การนำไปใช้

2.1.4 ควรใช้เทคนิคการวัดหลายอย่างประกอบกัน เครื่องมือต่างชนิดกันมีข้อดี ข้อเสียแตกต่างกัน จึงควรเลือกใช้หลายอย่างให้ครอบคลุมลักษณะการสอน และถ้าเป็นไปได้ ควรทำการวัดหลาย ๆ ครั้ง

2.1.5 การควบคุมความคลาดเคลื่อนจากการวัดให้เกิดขึ้นน้อยที่สุด การวัดคุณลักษณะใด ก็ตามมีความคลาดเคลื่อนเกิดขึ้นได้เสมอ ควรศึกษาถึงแหล่งของความคลาดเคลื่อนและพยายาม ขจัดให้เหลือน้อยที่สุด

2.1.6 ใช้สารสนเทศจากการประเมินการสอน การประเมินการสอนเป็นกระบวนการ ของการปรับปรุงและพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน การประเมินการสอนมิได้สิ้นสุดลงตรงที่ทราบผล การประเมิน แต่ความสำคัญอยู่ที่การนำผลไปใช้ให้เกิดประโยชน์ต่อการพัฒนาประสิทธิภาพ การเรียนการสอน และการตัดสินใจที่ดีทางการบริหารทรัพยากรการศึกษา

เป้าหมายของการประเมินการสอน

สทิวิน (Scriven, 1994 อ้างถึงใน เสรี ชัดเข้ม, 2540, หน้า 13) กล่าวถึง เป้าหมายของ การประเมินการสอน ดังนี้

1. เพื่อสำรวจความต้องการในการเรียนของนักเรียนแต่ละคน
2. เพื่อตรวจสอบผลสัมฤทธิ์ในการใช้อุปกรณ์การเรียนการสอน โครงการสอนและวิธีสอน
3. เพื่อช่วยนักเรียน อาจารย์ที่ปรึกษา นักแนะแนว ผู้บริหารและผู้ว่าจ้าง ตัดสินใจเลือก วิชาเรียน อาชีพ และการจ้างงาน

4. เพื่อช่วยจัดทรัพยากรของโรงเรียน

5. เพื่อช่วยครูและผู้บริหาร ตัดสินใจในเรื่องการบริหารงานบุคคล

6. ถ้าใช้อย่างเหมาะสม การทดสอบเป็นแรงจูงใจที่สำคัญ สำหรับนักเรียนส่วนใหญ่

ไพฑูรย์ สินลารัตน์ (2538) ได้กล่าวถึง เป้าหมายของการประเมินการสอน 2 ลักษณะ ดังนี้

1. ความจำเป็นที่ต้องประเมินการสอนตามอุดมคติ

1.1 เพื่อปรับปรุงคุณภาพของการสอน และเพื่อให้การเรียนเกิดผลดีตามเป้าหมาย

1.2 เพื่อทราบถึงข้อบกพร่องของการดำเนินการสอน อุปกรณ์การสอน ตลอดจนเอกสารและเทคนิคการสอนต่าง ๆ ว่าควรปรับปรุงแก้ไขอย่างไร

1.3 เพื่อทราบถึงข้อบกพร่องของเทคนิคการสอน เพื่อการประเมินการเรียนรู้ของผู้เรียนว่ายังมีข้อบกพร่องและควรแก้ไขอย่างไร

1.4 เพื่อให้ผู้บริหารในระดับต่าง ๆ ได้ทราบถึงสภาพ และปัญหาการสอนของอาจารย์เพื่อหาทางแก้ไข

1.5 เพื่อเป็นการแสดงความไว้วางใจของผู้สอนที่ยอมรับข้อวิจารณ์ในการปฏิบัติงานของตนเองแล้วหาทางแก้ไขข้อบกพร่อง

1.6 เพื่อผู้สอนจะได้ตระหนักในการรับผิดชอบหน้าที่ให้สมกับภาณิของประชาชนที่นำมาจ่ายเพื่อการสอนของอาจารย์

2. ความจำเป็นที่ต้องประเมินการสอนตามสภาพและปัญหาของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย

2.1 การรับเข้าเป็นอาจารย์ในมหาวิทยาลัยได้คำนึงถึงพื้นฐานการเรียนรู้ตลอดจนความสามารถในการสอนซึ่งเป็นวิชาชีพ ด้วยเหตุนี้จึงมีคำถามว่าประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยไทยมีคุณภาพดีเพียงใด

2.2 แม้ตอนเริ่มต้นเข้ารับราชการเป็นอาจารย์มหาวิทยาลัยได้มีการปฐมนิเทศก่อนแต่ดูเหมือนจะกล่าวถึงการสอนน้อยมาก

2.3 ในระหว่างที่เป็นอาจารย์อยู่นั้น มีโอกาสเรียนรู้หรือฝึกการสอนอย่างถูกหลักวิชาการมากน้อยเพียงใด

2.4 มีเสียงกล่าวขานกันว่าผู้ตั้งใจปฏิบัติงานตามหน้าที่สอนจริง ๆ และสอนได้ผลดีแต่ไม่ได้รับการพิจารณาความดีความชอบเป็นพิเศษ ถือว่าการสอนเป็นหน้าที่ปกติ แต่ผู้ทำหน้าที่อื่น ๆ ละทิ้งหน้าที่งานสอน กลับได้รับการพิจารณาความดีความชอบเป็นพิเศษซึ่งไม่ถูกต้อง ที่ถูกต้องควรพิจารณาจากผลการสอนเป็นสำคัญคือต้องมีการประเมินประสิทธิภาพการสอน

2.5 ประวัติการเลื่อนขั้นเลื่อนตำแหน่งทางวิชาการของมหาวิทยาลัยในประเทศไทย ดังนี้

2.5.1 การทดลองปฏิบัติราชการ สำหรับข้าราชการใหม่ให้ทดลองปฏิบัติราชการ 6 เดือน แต่งตั้งคณะกรรมการประเมินการทดลองปฏิบัติราชการ ถ้าประเมินแล้วได้ผลดีก็บรรจุเป็นข้าราชการสามัญ

2.5.2 การเลื่อนขั้นเงินเดือน เมื่อเป็นข้าราชการสามัญได้ปฏิบัติราชการจะได้รับการพิจารณาความดีความชอบ เลื่อนขั้นเงินเดือนตามปกติหรือกรณีพิเศษเฉพาะอาจารย์ในมหาวิทยาลัย

ที่ทำหน้าที่สอนในระบบเท่านั้น ถ้ามีเวลาถึงตามที่กำหนดไว้ มีเงินเดือนถึงตามที่กำหนดไว้ได้เลื่อนตำแหน่งทางวิชาการ

2.5.3 การเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการ การเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการตามระบบเก่า มีเสียงพูดกันทั้งวงการมหาวิทยาลัยเอง บุคคลภายนอกและกรรมการมหาวิทยาลัยว่า อาจารย์ในมหาวิทยาลัยไม่มีผลงานทางวิชาการ และผลการวิจัยเป็นที่ปรากฏ ประกอบกับนโยบายกำหนดว่าเพื่อเป็นการเร่งรัดให้มีผลงานวิจัย และผลงานทางวิชาการมาก ๆ จึงกำหนดแนวทาง และวิธีการเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการดังที่ทำกันอยู่ปัจจุบันนี้ กล่าวคือ ต้องมีเอกสารประกอบการสอน และมีตำราหรือผลงานวิจัยที่ผ่านการประเมินของผู้อ่านสามท่าน ก็สามารถเข้าสู่ระบบตำแหน่งทางวิชาการได้

2.5.4 การเข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการในปัจจุบันมีปัญหาเกิดขึ้น คือ อาจารย์ไม่สอนหรือสอนน้อยแล้วใช้เวลาเขียนผลงานทางวิชาการกันเป็นส่วนมาก ด้วยเหตุนี้ทางแก้ทางหนึ่ง คือ ถือว่าการสอนเป็นสิ่งสำคัญสำหรับผู้เป็นอาจารย์ และถ้าหากการประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ได้กระทำอย่างมีขั้นตอนและต่อเนื่อง อาจพบแนวทางปฏิบัติเพื่อพิจารณาให้เข้าสู่ตำแหน่งทางวิชาการได้เช่นเดียวกัน

ศิริชัย กาญจนวาสี (2543, หน้า 7-8) กล่าวถึง เป้าหมายของการประเมินการสอน ดังนี้

1. เป้าหมายที่เน้นพัฒนาการเรียนการสอน

1.1 เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเป็นสำคัญ โดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลย้อนกลับ และถือว่าเป็นข้อมูลส่วนบุคคลของผู้สอน

1.2 เพื่อพัฒนาการเรียนการสอนเป็นสำคัญ โดยใช้ผลการประเมินเป็นข้อมูลย้อนกลับสำหรับผู้สอนอย่างเปิดเผยและมีการใช้ผลการประเมินเพื่อจัดอันดับประสิทธิภาพการสอน เพื่อการพัฒนาและสนับสนุนต่อไป

2. เป้าหมายที่เน้นการตัดสินผลการปฏิบัติงาน

2.1 เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน และในขณะเดียวกันต้องการนำผลการประเมินการสอนเป็นสารสนเทศสำคัญส่วนหนึ่งสำหรับผู้บริหารใช้ประกอบการตัดสินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ผู้ขอตำแหน่งทางวิชาการ

2.2 เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน พร้อมทั้งนำผลการประเมินการสอนเป็นสารสนเทศสำหรับผู้บริหารใช้ประกอบการตัดสินประสิทธิภาพการสอน และพิจารณาความดีความชอบประจำปีของอาจารย์ผู้สอน

2.3 เพื่อพัฒนาการเรียนการสอน พร้อมทั้งนำผลการประเมินการสอนเป็นสารสนเทศสำคัญในการตัดสินประสิทธิภาพการสอน พิจารณาความดีความชอบ และการต่อสัญญาจ้างอาจารย์ผู้สอน

การประเมินการสอนนอกจากจะแตกต่างไปตามเป้าหมายของการประเมินแล้วยังแตกต่างกันออกไปตามมโนทัศน์ของการประเมินการสอน

สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ (2538, หน้า 37) ได้กล่าวถึง มโนทัศน์ของการประเมินการสอน ดังนี้
มโนทัศน์ที่ 1 การประเมินการสอนอาจารย์

การประเมินการสอน หมายถึง การพิจารณาว่านักศึกษาได้บรรลุจุดมุ่งหมายของการสอนเพียงใด ซึ่งเป็นการประเมินการสอน หรือผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษามโนทัศน์นี้เน้นคุณภาพของผลผลิตว่าเป็นไปตามความคาดหวังหรือไม่ การประเมินการสอนที่สอดคล้องกับมโนทัศน์นี้เป็นการพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาหลังจากสิ้นสุดภาคเรียน โดยพิจารณาจากข้อมูลที่มีอยู่ คือ คะแนนสอบกลางภาคเรียน คะแนนสอบสิ้นภาคเรียน รายงานประจำวิชา และหลักฐานอื่นๆ ที่แสดงถึงผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษา

การประเมินการสอนนอกจากจะพิจารณาจากผลสัมฤทธิ์ของนักศึกษาดังกล่าวแล้วจะต้องพิจารณาประเมินสิ่งต่อไปนี้ควบคู่กันไป

1. การประเมินจุดมุ่งหมายของการสอน มีความสำคัญมากด้วยเหตุผลที่ว่า การประเมินการสอนตามมโนทัศน์นี้ต้องการพิจารณาว่านักศึกษาได้เปลี่ยนแปลงพฤติกรรมไปตามจุดมุ่งหมายของการสอนหรือไม่ ถ้าจุดมุ่งหมายของการสอนไม่เหมาะสมอาจกล่าวได้ว่า การประเมินการสอนโดยพิจารณาจากพฤติกรรมของนักศึกษาเทียบกับจุดมุ่งหมายของการสอนไม่ได้ผลการประเมินจุดมุ่งหมายของการสอน อาจารย์ส่วนใหญ่จะพิมพ์แจกในประมวลการสอนรายวิชาหรือบอกให้นักศึกษาจด ซึ่งสามารถคัดลอกจุดมุ่งหมายการสอนได้โดยไม่ต้องให้อาจารย์รู้ตัว การประเมินจุดมุ่งหมายของการสอนนั้น ผู้ประเมินควรเป็นเพื่อนอาจารย์ที่มีความเชี่ยวชาญทางด้านเนื้อหาและวิชาครู โดยประเมินจุดมุ่งหมายของการสอนตามมิติ ดังนี้

- 1.1 จุดมุ่งหมายของการสอนครอบคลุมทั้งด้านความรู้ ความคิด (Cognitive Domain) ด้านความรู้สึก ทักษะทางวิชาชีพ (Affective Domain) และด้านทักษะการปฏิบัติ (Psychomotor Domain) ครบถ้วน

- 1.2 จุดมุ่งหมายของการสอนมีความชัดเจนเพียงใด เรียงลำดับความสำคัญของจุดมุ่งหมายของการสอนหรือไม่

- 1.3 จุดมุ่งหมายของการสอนเหมาะสมกับระดับของนักศึกษาและระดับของรายวิชานั้นหรือไม่

- 1.4 ความสอดคล้องระหว่างจุดมุ่งหมายของการสอนรายวิชากับจุดมุ่งหมายของหลักสูตร

1.5 นักศึกษาได้มีส่วนกำหนดจุดมุ่งหมายของการสอนหรือไม่ เพียงใด นักศึกษาได้ทราบจุดมุ่งหมายของการสอนหรือไม่ ด้วยวิธีใด เช่น มีการบรรยายให้ฟัง แจกใบประมวลการสอน รายวิชา เป็นต้น

1.6 อาจารย์ได้นำจุดมุ่งหมายของการสอนไปเป็นแนวทางในการจัดกิจกรรมการสอน และการประเมินหรือไม่ ซึ่งวิเคราะห์ได้จากประมวลการสอนรายวิชา

2. การประเมินคุณภาพของเครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการเรียนรู้ของนักศึกษาประเมิน โดยการวิเคราะห์คุณภาพของเครื่องมือตามมิติต่อไปนี้

2.1 เครื่องมือเก็บข้อมูลที่สร้างขึ้นตามแนวทางการวัดแบบอิงเกณฑ์ คือ ถัดเอาความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างข้อสอบกับจุดมุ่งหมายของการสอน

2.2 เครื่องมือมีรายละเอียดครอบคลุมสิ่งที่มุ่งวัดเพียงใด

2.3 เครื่องมือประเมินการเรียนรู้มีความคงเส้นคงวาในการวัดหรือความเที่ยง (Reliability) เพียงใด

2.4 ระบบการประเมินการเรียนรู้ครอบคลุมจุดมุ่งหมายของการสอนทั้งหมดหรือไม่ เพียงไร

ผู้ที่ทำการประเมินคุณภาพของเครื่องมือตามมิตินี้จะต้องเป็นเพื่อนอาจารย์ในสาขาวิชาเดียวกันที่มีความรอบรู้ทางด้านการวัด และการประเมินการศึกษา

ถ้าการประเมินจุดมุ่งหมายของการสอน คุณภาพของเครื่องมือ และระบบประเมินการเรียนรู้ปรากฏว่า เป็นที่น่าพอใจจึงจะพิจารณาผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนของนักศึกษาว่าบรรลุจุดมุ่งหมายของการสอนเพียงใด การประเมินตามแนวนี้นั้นการประเมินรวมสรุปเพื่อนำผลไปใช้ในการพิจารณาความดีความชอบ มีประโยชน์ต่อการปรับปรุงการเรียนการสอน เพราะเป็นการประเมินหลังจากการเรียนการสอนสิ้นสุดลงแล้ว การประเมินตามมโนทัศน์นี้มีคำถามที่ยังไม่มีคำตอบชัดเจนว่า ผลการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมเกิดจากนักศึกษาต้องการเกรดหรือว่าเกิดจากคุณภาพการสอนของอาจารย์ แม้การประเมินตามมโนทัศน์นี้จะไม่คำนึงถึงกระบวนการ แต่ผลการสอนที่สนใจควรเป็นผลการสอนที่เกิดจากคุณภาพของการสอนที่อาจารย์จัดกระทำเพื่อเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักศึกษาให้เป็นไปในทางที่พึงปรารถนา

มโนทัศน์ที่ 2 การประเมินการสอนอาจารย์

การประเมินการสอน หมายถึง การประเมินเพื่อวินิจฉัยจุดเด่นจุดด้อยของกระบวนการเรียนการสอน โดยมีเป้าหมายเพื่อปรับปรุงการสอนเป็นสำคัญ การประเมินการสอนตามแนวมโนทัศน์นี้เน้นที่พฤติกรรมการเรียนการสอนในห้องเรียนและนอกห้องเรียน ขณะที่การเรียนการสอนดำเนินอยู่ โดยให้อาจารย์ประเมินการสอนของตนเองเป็นหลัก ประกอบกับความคิดเห็นของนักศึกษาในฐานะ

ผู้รับบริการหรือมีอาจารย์ที่สนิทสนมไปสังเกตการสอนเพื่อให้ข้อติชม หรือมีการถ่ายทอดวิดีโอเทป เพื่อให้ข้อติชมตนเอง กิจกรรมการประเมินเหล่านี้มุ่งให้อาจารย์เป็นผู้จัดการและดำเนินการ เพราะเป็นผู้ใช้ผลเพื่อการปรับปรุง ที่สำคัญอีกประการหนึ่งที่อาจารย์ปฏิบัติอยู่แล้วแต่ไม่แน่ใจว่า จะได้นำกลับมาพิจารณากระบวนการเรียนการสอนเพียงใด สิ่งนั้นคือการผสมผสานเทคนิควิธีการ ประเมินให้เข้ากับการสอนปกติ เช่น การให้แบบฝึกหัด ผลจากการกรอกแบบฝึกหัดก็จะเป็นเครื่องมือ ชี้นำประการถึงการสอนในเรื่องนั้น

การประเมินกระบวนการสอนเพื่อปรับปรุงการเรียนการสอน ควรพิจารณาจากสิ่งต่อไปนี้

1. การวิเคราะห์นักศึกษาว่ามีพื้นฐานภูมิหลังทางสังคม และทางวิชาการเป็นอย่างไรบ้าง
2. ประเมินจุดมุ่งหมายของการสอนที่ได้กล่าวมาแล้ว การประเมินตามมโนทัศน์ที่หนึ่ง
3. ประเมินคุณภาพของเครื่องมือเก็บข้อมูล
4. ประเมินความสัมพันธ์ระหว่างจุดมุ่งหมายของการสอน เนื้อหาเฉพาะ เทคนิควิธีสอน

และการประเมินการเรียน

5. การสอนควรมีการประเมินการเรียนรู้ของนักศึกษาแบบใดแบบหนึ่ง ตั้งแต่การซักถาม ในห้องเรียนจนกระทั่งการให้งานเป็นรายบุคคล แล้วพิจารณาว่าผลที่ออกมาเป็นที่น่าพอใจหรือไม่ การประเมินเช่นนี้ควรทำให้แบบเนียบผสมผสานกับการสอนทุกครั้ง

6. ความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับความพึงพอใจในการเรียนการสอนซึ่งได้จากการให้นักศึกษาตอบแบบสอบถามหรือจากการพูดคุยกับนักศึกษา

7. ความสนใจและการมีส่วนร่วมของนักศึกษาในกระบวนการเรียนการสอนซึ่งได้จากการสังเกตพฤติกรรม

8. การรับรู้ถึงความก้าวหน้าในการศึกษาของตนเองว่ามีความรู้ความสามารถเรื่องใดบ้าง เรื่องใดยังคลุมเครือ ข้อมูลเหล่านี้จะช่วยให้อาจารย์สามารถจัดชั่วโมงการสอนสำหรับบทวนให้นักศึกษาได้

9. การประเมินตนเองหรือข้อติชมจากเพื่อนอาจารย์ที่ร่วมสอนหรือเข้าสังเกตการสอน เกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอน

10. ผลงานของนักศึกษา เช่น ผลการวิเคราะห์กรณีตัวอย่างของกลุ่ม ผลการระดมสมอง ผลงานทำแบบฝึกหัด ผลงานเขียนในเรื่องใดเรื่องหนึ่ง ผลการสอบ เป็นต้น

การประเมินการสอนตามมโนทัศน์นี้เป็นที่ยอมรับสูงมาก แต่การปฏิบัติอย่างมีระบบยังเป็นที่น่าสงสัยปัญหาอยู่ที่ว่าจะกระตุ้นให้อาจารย์มีการประเมินกระบวนการเรียนการสอนด้วยตัวเองเป็นสำคัญ แล้วนำผลมาปรับปรุงการเรียนการสอนได้อย่างไร การประเมินตามแนวนี้นี้เป็นการเสริมสร้างคุณลักษณะ ที่สำคัญให้อาจารย์ คือ การมีระเบียบวินัยในตน การปกครองตนและการประเมินตน ควรมีการสร้าง

ระบบที่ใช้มนัทัศน์เป็นตัวกลาง โดยพยายามสนับสนุนส่งเสริมทุกรูปแบบให้อาจารย์มีกำลังที่จะประเมินผลตนเอง แล้วนำผลไปใช้ปรับปรุงการเรียนการสอนอย่างจริงจัง

มโนทัศน์ที่ 3 การประเมินการสอนอาจารย์

การประเมินการสอน หมายถึง การประเมินประสิทธิภาพของกระบวนการการเรียนการสอน และผลการสอนไปพร้อม ๆ กัน การประเมินตามมโนทัศน์นี้เพื่อปรับปรุงการเรียนการสอนและการสรุปผลการสอน หรือคุณภาพของการสอนของอาจารย์เพื่อประโยชน์ในการปรับปรุงหลักสูตร และพิจารณาคุณภาพของอาจารย์ มโนทัศน์ที่ 3 ของการประเมินการสอนจึงเป็นผลรวมของมโนทัศน์ที่ 1 กับมโนทัศน์ที่ 2 และแนวทางการประเมินจึงเป็นไปตามแนวทางในมโนทัศน์ที่ 1 และที่ 2

มโนทัศน์ที่ 4 การประเมินการสอนอาจารย์

การประเมินการสอน หมายถึง การประเมินประสิทธิภาพของการบริหารหรือการจัดการเรียนการสอน ซึ่งเป็นมโนทัศน์ที่กว้างที่สุดของการประเมินการสอน โดยพิจารณาว่าการเรียนการสอนเป็นกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมอื่น การดำเนินการจึงต้องพิจารณาผลกระทบของกิจกรรมอื่น ข้อจำกัดต่าง ๆ ปัจจัยที่ใช้ในการดำเนินกิจการการเรียนการสอน กระบวนการที่ใช้ และผลจากการดำเนินกิจการการเรียนการสอน ดังนั้นการประเมินการสอนตามมโนทัศน์นี้จึงเป็นการประเมินการสอนทั้งระบบ โดยอาศัยแนวคิดเกี่ยวกับปัจจัย กระบวนการ และผลผลิตเป็นกรอบแนวคิดในการประเมินการสอนตามแนวนี้ การประเมินนี้มีส่วนคล้ายคลึงกับมโนทัศน์ที่ 3 เพียงแต่มีข้อมูลด้านปัจจัยที่ใช้ในการเรียนการสอนที่ควรนำมาประเมินให้ชัดเจนขึ้น สิ่งที่ต้องประเมิน ดังนี้

1. คุณภาพของจุดมุ่งหมายของการสอน
2. คุณภาพของประมวลการสอน
3. คุณภาพของรายการหนังสือที่กำหนดให้อ่าน
4. คุณภาพของตำราเรียน
5. คุณภาพของเอกสารประกอบการเรียน
6. คุณภาพของนักศึกษา
7. คุณภาพของอาจารย์
8. ปริมาณและคุณภาพของวัสดุอุปกรณ์ สื่อการสอน
9. คุณภาพของห้องเรียน
10. คุณภาพของเครื่องมือประเมิน
11. ร้อยละของนักศึกษาที่เข้าเรียนหรือส่งงาน
12. เวลาที่ให้นักศึกษาพบได้

13. ภาระงานของอาจารย์
14. คุณภาพของกระบวนการสอนและพฤติกรรมการสอน
15. ความคิดเห็นของนักศึกษาเกี่ยวกับการเรียนการสอน
16. การรับรู้ตนเองเกี่ยวกับความก้าวหน้าในการศึกษาของนักศึกษา
17. ความร่วมมือของนักศึกษาในการเรียนการสอน
18. ผลงานของนักศึกษาทั้งในและนอกห้องเรียน
19. ผลการสอบประจำหน่วยบทเรียน
20. ผลการสอบกลางภาคเรียน
21. ผลการสอบปลายภาคเรียน
22. ความคงทนของความรู้หลังจากศึกษาแล้ว 1 ภาคเรียน
23. ผลการเรียนรู้ในรายวิชาที่สูงขึ้น

รายการข้อมูลดังกล่าว ถ้าพิจารณาถึงสารสนเทศและจุดมุ่งหมายของการประเมิน การกำหนดน้ำหนักให้แต่ละมิติจะทำให้มีระบบประเมินการสอนที่เด่นชัดขึ้น หลักการในการประเมินเพื่อสรุปผลดังนี้

1. ควรดำเนินการโดยคณะกรรมการผู้ทรงคุณวุฒิเป็นหลัก
2. ผู้ที่มีบทบาทในการประเมิน จะต้องประกอบด้วย
 - 2.1 นักศึกษาในฐานะผู้รับบริการ
 - 2.2 เพื่อนอาจารย์ในฐานะผู้ร่วมงานที่เกี่ยวข้องในวิชาการด้านเดียวกัน ซึ่งในที่นี้เป็นอาจารย์ในภาควิชาเดียวกัน
 - 2.3 อาจารย์ผู้สอนเอง
 - 2.4 ผู้บังคับบัญชา

3. ข้อมูลที่นำมาประเมิน เป็นข้อมูลที่เป็นหลักฐานตามสภาพปกติหรือข้อมูลใช้แรงสะท้อน เช่น ประมวลการสอน เป็นต้น เป็นหลัก ส่วนข้อมูลเชิงความคิดเห็นต้องเป็นความคิดเห็นต่อสิ่งที่เป็นพฤติกรรมของการสอนที่มีคุณภาพ สังเกตได้ชัดเจนและอยู่ภายใต้ความรู้ความสามารถที่ผู้ประเมินสามารถประเมินได้

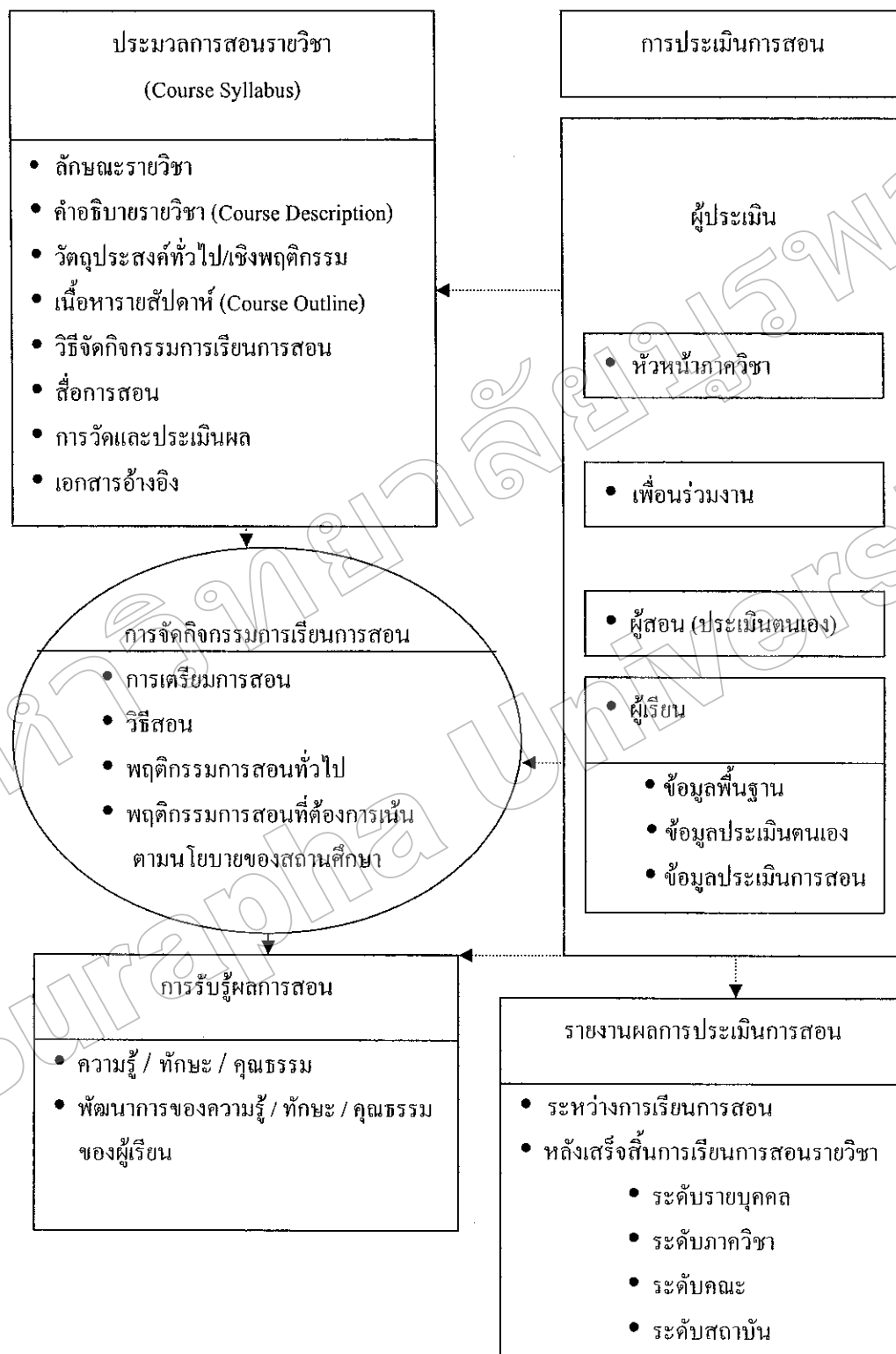
4. มีการกำหนดเกณฑ์ในการประเมินในแต่ละมิติให้ชัดเจน เช่น การประเมินความกว้างขวางในความรู้ของอาจารย์ พิจารณาจากการเป็นที่พึ่งทางวิชาการแก่เพื่อนอาจารย์ เป็นที่ต้องการของนักศึกษา ที่ต้องการให้เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาปริญญานิพนธ์ ความรอบรู้ในพัฒนาการของศาสตร์หลายสาขา เป็นต้น

5. แนวทางการบริหารควรจะนำผลการประเมินไปใช้อย่างจริงจังและจริงใจ

แนวทางการประเมินการสอน

1. องค์ประกอบของการประเมินการสอน

ศิริชัย กาญจนวาสี (2543, หน้า 9-10) กล่าวว่า การสอนมีองค์ประกอบที่สำคัญ ได้แก่ การพัฒนาประมวลการสอนรายวิชาที่มีความละเอียดและชัดเจน การจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ได้อย่างเหมาะสม อันจะนำไปสู่ผลการเรียนรู้ตามเป้าหมายแห่งการพัฒนาความรู้ ทักษะและคุณธรรม ของผู้เรียน ตลอดจนการประเมินผลการสอนที่เกิดขึ้น ดังภาพที่ 3

ภาพที่ 3 องค์ประกอบของการประเมินการสอน (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2543, หน้า 10)

2. วิธีการประเมินการสอน

ศิริชัย กาญจนวาสี (2543, หน้า 11) ได้แบ่งวิธีการประเมินการสอน ออกเป็น 2 วิธี ดังนี้

1. วิธีประเมินการสอนแบบครบวงจร

วิธีนี้อาศัยผู้ที่เกี่ยวข้องที่รู้เห็นการปฏิบัติงานสอนของผู้สอนอย่างรอบด้านหรือเรียกว่า การประเมิน 360 องศา (Edwards & Ewen, 1996 อ้างถึงใน ศิริชัย กาญจนวาสี, 2543, หน้า 11) ซึ่งประกอบด้วยการประเมิน ดังนี้

1.1 การประเมินจากบนลงล่าง (Downward Appraisal) เป็นการประเมิน โดยผู้บังคับบัญชา หรือหัวหน้าภาควิชา

1.2 การประเมินจากล่างขึ้นบน (Upward Appraisal) เป็นการประเมิน โดยผู้ใต้บังคับบัญชาหรือผู้เรียน

1.3 การประเมินจากกลุ่มเพื่อนร่วมงาน (Peers Appraisal)

1.4 การประเมินจากผู้อุปการะประเมินหรือการประเมินตนเอง (Self Evaluation)

การประเมินแบบครบวงจรนี้จะทำให้ได้สารสนเทศย้อนกลับจากแหล่งผู้ประเมิน ที่หลากหลายและรอบด้าน ทำให้เกิดความเชื่อมั่นต่อผลการประเมิน สารสนเทศย้อนกลับจึงมีคุณค่า และมีแนวโน้มของการยอมรับสูง

2. วิธีประเมินการสอนแบบพื้นฐาน

วิธีนี้เป็นการประเมินการสอนขั้นพื้นฐานที่สะดวกในการปฏิบัติ ซึ่งครอบคลุมการประเมิน ที่สำคัญ ดังนี้

2.1 การประเมินโดยผู้เรียน

2.2 การประเมินตนเองของผู้สอน

การประเมินแบบพื้นฐานนี้จะได้สารสนเทศย้อนกลับจากแหล่งสำคัญ คือ ผู้เรียน และตัวผู้สอนเอง ซึ่งถือเป็นสารสนเทศพื้นฐานที่จำเป็นต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนและการสอน สารสนเทศเพื่อการประเมินการสอน แบ่งออกเป็น 5 กลุ่ม ดังนี้ (ไพฑูริย์ สีนลรัตน์, 2524; พวงแก้ว ปุณยกันก, 2525; บุญธรรม กิจปรีดาภิสุทธิ์, 2526; Batista, 1976; Harris, 1986)

1. การประเมินโดยผู้เรียน ได้แก่ ความคิดเห็นของผู้เรียนอย่างไม่เป็นทางการ ความคิดเห็นของผู้เรียนอย่างเป็นทางการ และความคิดเห็นของผู้เรียนรุ่นก่อน

สารสนเทศที่ได้จากผู้เรียนเป็นข้อมูลที่เป็นประโยชน์ เพราะในการเรียนการสอนนั้น บุคคลที่รู้เห็น เข้าใจอยู่ตลอดเวลา คือ อาจารย์กับผู้เรียน ผู้เรียนเป็นผู้ที่ทราบถึงกิจกรรมต่าง ๆ ในชั้นเรียนและเป็นผู้รับผลโดยตรง นอกจากนั้นจุดมุ่งหมายของการสอนเน้นการเรียนรู้ของผู้เรียน ดังนั้นผู้เรียนจึงเป็นสารสนเทศที่ดีที่สุดในการตรวจสอบคุณภาพการเรียนการสอน เป็นการเพิ่ม

ความน่าเชื่อถือแก่ผู้เรียนและผู้บริหารที่มีต่ออาจารย์ (Wentling, 1980, p. 38) และสารสนเทศจากผู้เรียนยังสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพการสอนอาจารย์ผู้สอน และเป็นข้อมูลหรือที่มาของการประเมินการสอน (Rinn, 1981, p. 125)

โฮวาร์ด และคณะ (Howard et al., 1985, pp. 187-196) ได้ศึกษาความตรงเชิงทฤษฎีของผลการประเมินประสิทธิภาพการสอนโดยนักศึกษา เพื่อนร่วมงาน นักศึกษาผู้สังเกตการณ์สอนในชั้นเรียน ศิษย์เก่า และประเมินโดยตัวผู้สอนเอง กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์ ของมหาวิทยาลัย มิดเวสเทิล สเตท (Midwestern State University) ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 43 คน จาก 8 ภาควิชา จำนวนนักศึกษาเฉลี่ย 34 คนต่อหนึ่งชั้นเรียน นักศึกษาผู้สังเกตการณ์สอนในชั้นเรียน จำนวน 8 คน เพื่อนร่วมงานในภาควิชาเดียวกัน และศิษย์เก่า จำนวน 30 คน ต่ออาจารย์ผู้สอนหนึ่งคน ปรากฏว่าการประเมินประสิทธิภาพการสอนโดยนักศึกษาที่กำลังศึกษาอยู่ในปัจจุบัน และศิษย์เก่ามีความตรง

ออบเรชท์ และคณะ (Aubrecht et al., 1986, pp. 223-231) ได้ศึกษาเปรียบเทียบผลการประเมินการสอนโดยนักเรียนระดับชั้นมัธยมศึกษา และผลการประเมินตนเองของผู้สอนด้วยวิธีการวิเคราะห์องค์ประกอบ และการวิเคราะห์หลักลักษณะหลายวิธี กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์ผู้สอนจำนวน 500 คน นักเรียนจากโรงเรียนรัฐบาลและเอกชน จำนวน 11 โรงเรียน ห้องเรียนที่ทำการประเมิน จำนวน 774 ห้อง ปรากฏว่า การประเมินประสิทธิภาพการสอนโดยนักเรียนมีความตรง

สุวิมล ว่องวาณิช (2530, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาการรับรู้และความต้องการของอาจารย์ คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยแห่งรัฐ โอไฮโอ ประเทศสหรัฐอเมริกา ปรากฏว่า เกณฑ์และสารสนเทศที่สำคัญในการประเมินตามการรับรู้ของอาจารย์โดยอาจารย์ ควรให้นักศึกษาประเมินอาจารย์ในด้าน การสอนเกี่ยวกับการเตรียมการสอน ความยุติธรรมในการประเมินผลการเรียนการสอน การตอบสนอง ความต้องการของนักศึกษาของอาจารย์ ความชัดเจนของผลการประเมินการเรียนการสอน ความชัดเจนในทักษะการสื่อสารของอาจารย์ ความเข้าใจในความต้องการของนักศึกษา ความชัดเจนการนำเสนอ ในชั้น ความเหมาะสมในการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน ความสัมพันธ์ระหว่างอาจารย์กับนักศึกษา คุณภาพของอุปกรณ์การสอน ความเหมาะสมของงานที่ให้นักศึกษาทำ ความสนใจต่อกิจกรรม ในชั้นเรียน การยอมรับในความเป็นเลิศทางด้านการสอน และอาจารย์เห็นควรให้นักศึกษาทำการประเมินงานบริการของอาจารย์ในด้านการเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาของนักศึกษา และอาจารย์ส่วนมากเห็นด้วยที่จะให้นักศึกษาทำการประเมินการสอนอาจารย์

แอบบรามิ และคณะ (Abrami et al., 1990, pp. 219-231) ได้ศึกษาความตรงของการประเมินการสอนโดยนักศึกษาและความพึงพอใจของนักศึกษาต่อการสอน เพื่อให้ผู้บริหารนำผลไปใช้ในการตัดสินใจด้านการเลื่อนตำแหน่ง การคัดเลือกอาจารย์ เป็นข้อมูลให้ผู้สอนนำไปใช้ในการปรับปรุง

วิชาและการสอน ตลอดจนเป็นข้อมูลสำหรับให้นักศึกษาเลือกวิชาและผู้สอนเป็นข้อมูลสำหรับการบ่งชี้ประสิทธิภาพการสอนและการเรียนรู้ ปรากฏว่า การให้นักศึกษาประเมินประสิทธิภาพการสอนมีความตรง
มาร์ช (March et al., 1997, pp. 1187-1197) ได้ศึกษาความตรง ความลำเอียง และประโยชน์
ของการประเมินประสิทธิภาพการสอนโดยนักศึกษา ปรากฏว่า การประเมินประสิทธิภาพการสอน
โดยนักศึกษามีความตรง และผลของการประเมินโดยนักศึกษาเป็นประโยชน์ทำให้ได้สารสนเทศ
ย้อนกลับเพื่อให้ผู้สอนนำไปใช้ในการปรับปรุงวิชาและการสอน

คิดด์ และลาทีฟ (Kidd & Latif, 2004, Abstract) ได้ศึกษาความตรงของการประเมินประสิทธิภาพ
รายวิชาโดยนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษามหาวิทยาลัยชีแนนโดฮ (Shenandoah University)
ประเทศอังกฤษ จำนวน 5,399 คน จำนวน 138 รายวิชา ประเมินการสอนในฤดูใบไม้ร่วงและฤดูใบไม้ผลิ
ระหว่างปีการศึกษา 1999-2003 ปรากฏว่า การประเมินประสิทธิภาพรายวิชาโดยนักศึกษามีความตรง
และผลจากการประเมินประสิทธิภาพรายวิชาเป็นสารสนเทศสำหรับผู้บริหารใช้ในการตัดสินใจใน
การเลื่อนตำแหน่ง (Promotion) และการว่าจ้าง (Tenure)

2. การประเมินโดยผู้บริหาร ได้แก่ คณบดี หัวหน้าภาควิชา ซึ่งเป็นสารสนเทศที่ใช้ใน
การประเมินมากที่สุด

สัมพันธ์ พันธุ์พุกภัย (2538, หน้า 26) กล่าวว่า การประเมินโดยผู้บริหาร หมายถึง
หัวหน้าภาควิชา และคณบดี โดยส่วนใหญ่แล้วผู้บริหารจะประเมินอาจารย์เพื่อการตัดสินใจ
ด้านการบริหารงานบุคคล ได้แก่ การเลื่อนตำแหน่ง (Promotion) การจ้างต่อ (Retention) และการว่าจ้าง
(Tenure) โดยที่ผู้บริหารจะใช้ผลการประเมินอาจารย์โดยนักศึกษาและเพื่อนร่วมงานที่เก็บรวบรวมไว้
แล้วมาพิจารณา

3. การประเมินตนเองของผู้สอน ตัวอาจารย์เป็นบุคคลที่สำคัญที่สุดในการสอนและ
การปรับปรุงการสอน การประเมินตนเองของผู้สอนจะช่วยในการปรับปรุงและพัฒนาตนเอง
(Elton, 1984, pp. 103-104; Stroup, 1983, p. 55) ถ้าอาจารย์ เห็น เข้าใจ และรู้จักตนเองเป็นอย่างดีพอ
ตระหนักที่จะทำดียิ่ง ๆ ขึ้นไป การสอนก็จะดีขึ้น การให้ผู้สอนประเมินตนเองจะด้วยวิธีใดก็ตาม
จะได้ข้อมูลที่ชัดเจน แต่ในขณะที่เดียวกันการให้อาจารย์ประเมินตนเองมักจะมี ความลำเอียง
เข้าข้างตนเอง ทำให้ผลการประเมินออกมาสูงกว่าปกติ (พวงแก้ว ปุณยภณก และนพรัตน์ ทิสากร, 2526)
การให้อาจารย์ประเมินตนเองไม่สามารถตัดความลำเอียงเข้าข้างตนเองออกไปได้ และบางครั้ง
การประเมินตนเองของผู้สอนไม่สามารถมองเห็นข้อผิดพลาดของตนเองได้ ต้องให้ผู้อื่นเป็นผู้ชี้แนะ
จึงจะมองเห็น (บุญธรรม กิจปรีดา, 2527, หน้า 8)

4. การประเมินจากกลุ่มเพื่อนร่วมงาน ได้แก่ ความคิดเห็นของเพื่อนร่วมงาน คณะกรรมการ
ที่ทำหน้าที่ประเมิน การสังเกตการเรียนการสอนในชั้นเรียนของอาจารย์จากกลุ่มเพื่อนร่วมงาน

มีนี และรูทซ์ (Meany & Ruetz, 1972 cited in Batisa, 1976, p. 260) เสนอว่า เพื่อนร่วมงาน มี 4 กลุ่ม ดังนี้

1. เป็นอาจารย์ในสาขาวิชาเดียวกันกับวิชาที่สอน
2. งานวิจัยของอาจารย์ที่ถูกประเมินอยู่ในวิชาชีพเดียวกัน
3. อยู่ในภาควิชาเดียวกันกับอาจารย์ที่ถูกประเมิน
4. เป็นศาสตราจารย์ภายในภาควิชา หรือผู้ทรงคุณวุฒิในสาขาวิชาเดียวกันกับอาจารย์ที่ถูกประเมิน แต่อยู่ในมหาวิทยาลัยอื่น

วิลสัน และคณะ (Wilson et al., 1973 cited in Batisa, 1976, p. 260) กล่าวว่า เพื่อนร่วมงาน มี 5 ลักษณะ คือ เป็นผู้ได้รับการยอมรับและมีการทำวิจัยเป็นผู้มีส่วนร่วมทางวิชาการในชุมชนในสาขาเดียวกับอาจารย์ผู้ประเมิน เป็นผู้มีความรู้มีประสบการณ์กว้างขวาง เป็นผู้มีความสัมพันธ์กับนักศึกษา และเป็นผู้ที่เกี่ยวข้องกับงานสอน

โคเฮน และแมคคีชี (Cohen & McKeachie, 1980, p. 148) ได้สรุปเกณฑ์การประเมิน ประสิทธิภาพการสอนโดยเพื่อนร่วมงานเป็นผู้ประเมิน ดังนี้

1. การจัดรายวิชาเรียน
2. ความรอบรู้เนื้อหาวิชาหรือศาสตร์ที่สอน
3. การเลือกเนื้อหาที่มีความสำคัญต้องสอน
4. ความเหมาะสมของจุดมุ่งหมายการสอน
5. ความเหมาะสมของอุปกรณ์การสอน
6. ความเหมาะสมของเครื่องมือที่ใช้ประเมินผลการเรียน
7. การประยุกต์เทคนิควิธีสอนที่เหมาะสมกับเนื้อหาวิชา
8. การอุทิศตนให้การสอน และความสนใจในการเรียนรู้ของผู้เรียน
9. ผลของการเรียนของผู้เรียน ซึ่งพิจารณาจากผลการสอบกลางภาคเรียน สิ้นภาคเรียน และคุณภาพของการรายงานหรือภาคนิพนธ์
10. การสนับสนุนภาควิชาในการปรับปรุงการเรียนการสอน
11. การประเมินการสอนจากผลการเรียน

สโตรพ (Stroup, 1981, p. 48 อ้างถึงใน สัมพันธ์ พันธุ์พุกภัย, 2538, หน้า 27) กล่าวว่า เพื่อนร่วมงานเป็นผู้ที่มีความรู้เพียงพอต่อการพิจารณาผลงานของอาจารย์ที่มีความแตกต่างกัน การประเมินอาจารย์จากเพื่อนร่วมงานมีความเหมาะสมในการประเมินเชิงคุณภาพด้านการสอน และ วินบาช และแรนดอล์ฟ (Weinbach & Randolph, 1984, pp. 81-86) กล่าวว่า การประเมินจากเพื่อนร่วมงานเป็นกิจกรรมที่ให้เพื่อนร่วมงานของอาจารย์ที่ถูกประเมินทำการประเมินเพื่อแสดง

ผลงานของอาจารย์ ซึ่งเป็นการให้ข้อมูลย้อนกลับสำหรับให้อาจารย์ที่ถูกประเมินได้นำไปพัฒนาตนเอง และเป็นสารสนเทศสำหรับผู้บริหารนำไปใช้ในการตัดสินใจเกี่ยวกับการเลื่อนตำแหน่งและการว่าจ้าง

5. การประเมินจากผลการเรียน

ผลการเรียนของผู้เรียนจะสะท้อนให้เห็นถึงประสิทธิภาพการสอนอาจารย์ และเป็นข้อมูลหรือที่มาของการประเมินผล หากการสอนได้ดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพ มีการตั้งจุดมุ่งหมายชัดเจน ดำเนินการสอนอย่างเหมาะสม และมีระบบการประเมินผลที่ดี

การประเมินการสอนอาจารย์มีเป้าหมายให้อาจารย์ได้ปรับปรุงประสิทธิภาพการสอนเป็นหลัก และให้ภาควิชาสามารถบริหารจัดการการเรียนการสอนได้อย่างยุติธรรม มีประสิทธิภาพสูงสุด และเอื้อต่อการส่งเสริมอาจารย์ในด้านการสอนมากที่สุด ข้อมูลที่ใช้ในการประเมินการสอนอาจารย์ จึงเป็นสิ่งที่ควรตระหนัก และให้ความสำคัญเป็นอย่างยิ่ง เนื่องจากข้อมูลที่ใช้ในการประเมินมาจากสารสนเทศที่ต่างกันจะให้ผลแตกต่างกัน

มหาวิทยาลัยบูรพา ได้จัดให้มีระบบการประเมินผลการเรียนการสอนของอาจารย์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2540 เป็นต้นมา เป็นการประเมินผลการเรียนการสอนของอาจารย์โดยให้นักศึกษาเขียนในแบบสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการเรียนการสอน ต่อมาใน ปี พ.ศ. 2547 ได้เปลี่ยนรูปแบบการประเมินผลการเรียนการสอน เป็นให้นักศึกษาประเมินการเรียนการสอนของอาจารย์ผ่านเครือข่ายอินเทอร์เน็ต โดยประเมินการเรียนการสอนภาคการศึกษาละหนึ่งครั้งเมื่อสิ้นสุดการเรียนการสอน เพื่อนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุง และพัฒนาการเรียนการสอนในรายวิชานั้น โดยใช้แบบสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาต่อการเรียนการสอนซึ่งสร้างโดยงานประกันคุณภาพการศึกษา กองบริการการศึกษา มหาวิทยาลัยบูรพา ประกอบด้วย 3 ส่วน ได้แก่ ส่วนที่ 1 ความคิดเห็นต่อการเรียนของตนเอง จำนวน 10 ข้อ ส่วนที่ 2 ความคิดเห็นต่อการสอนของอาจารย์ จำนวน 14 ข้อ และส่วนที่ 3 ความคิดเห็น และข้อเสนอแนะเป็นแบบเติมคำ ส่วนที่ 1 และ 2 มีลักษณะเป็นมาตรประมาณค่า (Likert Scale) 5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย และน้อยมาก

3. เครื่องมือที่ใช้ในการประเมินการสอน มีดังนี้

3.1 แบบตรวจสอบรายการ (Checklists) เป็นรายการต่าง ๆ มีลักษณะเป็นรูปธรรม ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานสอนของผู้สอน ให้ทำเครื่องหมายว่ามีลักษณะเป็นอย่างไร ปฏิบัติหรือไม่ปฏิบัติ โดยผู้ประเมินจะเป็นผู้ตรวจสอบแต่ละรายการตามข้อมูลหรือข้อเท็จจริงที่ปรากฏ

3.2 แบบสอบถามปลายเปิด (Open – Ended Questionnaire) เป็นคำถามปลายเปิดเกี่ยวกับการปฏิบัติงานสอนของผู้สอน โดยผู้ประเมินจะต้องกรอกข้อมูล เขียนบรรยายเกี่ยวกับการสอนของผู้สอน

3.3 มาตรฐานค่า (Rating Scales) เป็นรายการคำถามเกี่ยวกับการปฏิบัติงานสอนของผู้สอน พร้อมมีมาตรฐานค่าให้ตอบ โดยผู้ประเมินจะต้องให้ค่าสิ่งที่มุ่งประเมินออกมาเป็นค่าในเชิงปริมาณ จำแนกได้ดังนี้

3.3.1 มาตรฐานค่าเชิงตัวเลขหรือกราฟิก (Numerical or Graphic Rating Scales) เป็นมาตรฐานค่าที่ใช้เส้นกราฟประกอบคำบรรยาย หรือตัวเลข แสดงน้ำหนักค่าของสิ่งประเมิน เช่น มาตรฐานค่า 5 ระดับ 5=ดีมาก, 4=ดี, 3=ปานกลาง, 2=ควรปรับปรุง, 1 = ควรปรับปรุงอย่างยิ่ง เป็นต้น

3.3.2 มาตรฐานค่าเชิงพฤติกรรม (Behaviorally Anchored Rating Scales) เป็นวิธีการใหม่ที่ยกแบบขึ้นเพื่อแก้ปัญหาในเรื่องของการจัดระดับชั้นคุณภาพของรายการที่ให้ประเมินด้วยวิธีการกำหนดหรือนิยามพฤติกรรมการปฏิบัติงานให้ชัดเจน (Mathis, 1979, p. 305) โดยมุ่งหวังว่าสามารถช่วยลดโอกาสการเกิดความคลาดเคลื่อนอันเนื่องมาจากการตีความหมายข้อความหรือการรับรู้ข้อความที่แตกต่างกันระหว่างผู้ประเมินต่างกลุ่มต่งกัน และถือเป็นรูปแบบหรือลักษณะหนึ่งของมาตรฐานค่า (Rating Scales) ลักษณะของมาตรวัดในแต่ละมิติที่ให้ประเมิน ประกอบด้วยข้อความที่กระชับ ชัดเจน อธิบายพฤติกรรมการปฏิบัติงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง กับมิตินั้น ๆ ข้อความดังกล่าวจะถูกวางในตำแหน่งอย่างเป็นลำดับและมีความต่อเนื่องบนมาตรวัด (Witkin, 1984)

3.4 การสังเกต (Observation) เป็นการสังเกตพฤติกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวกับการปฏิบัติงานสอนของผู้สอน ไม่ว่าจะอยู่ภายในชั้นเรียนหรือนอกชั้นเรียน อาจมีเครื่องมือบันทึกข้อมูล เช่น แบบบันทึกการสังเกต บันทึกเหตุการณ์ที่สำคัญ (Critical Incident) แบบตรวจสอบรายการ เป็นต้น

4. ระยะเวลาในการประเมินการสอน

การกำหนดระยะเวลาในการดำเนินการประเมินการสอนขึ้นกับความต้องการ และความเหมาะสมของแต่ละสถาบันการศึกษาว่า การประเมินการสอนรายวิชาควรมีการประเมินผลกี่ครั้งในแต่ละภาคการศึกษา จึงจะมีผลต่อการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน แนวปฏิบัติของสถานศึกษาส่วนใหญ่ มักยึดหลักของความสะดวก โดยทั่วไปสถานศึกษานิยมทำการประเมินภาคการศึกษาละหนึ่งครั้ง ตอนสิ้นสุดการเรียนการสอน หรือสัปดาห์สุดท้ายของการสอน แต่ถ้ามุ่งหวังการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอนอย่างจริงจัง ควรมีการติดตามประเมินการสอนอย่างน้อย 2 ครั้ง ทั้งในช่วงระหว่างการเรียนการสอนยังคงดำเนินอยู่และหลังสิ้นสุดการเรียนการสอน เช่น กลางภาคการศึกษาและตอนปลายภาคการศึกษา เป็นต้น

การดำเนินการประเมินการสอน

ในการจัดดำเนินงานประเมินการสอน มีรายละเอียดที่ผู้บริหารและอาจารย์ผู้สอนควรได้ศึกษาถึงขั้นตอนการดำเนินงานประเมินการสอน รูปแบบของการจัดดำเนินงาน แผนการปฏิบัติงาน และตัวอย่างแบบประเมินการสอนและรายงานผล

ขั้นตอนการดำเนินงานประเมินการสอน

ศิริชัย กาญจนวาสี (2543, หน้า 14) ได้กล่าวถึง การดำเนินงานประเมินการสอนว่า มี 5 ขั้นตอน ดังนี้

1. กำหนดเป้าหมายของการประเมินการสอน

ขั้นตอนแรกเป็นการตอบคำถามว่า ประเมินการสอนไปทำไม ประชาคมการศึกษาควรมีส่วนร่วมกำหนดเป้าหมายและจุดมุ่งหมายร่วมกันว่า การประเมินการสอนเป็นไปเพื่อพัฒนาส่งเสริมสนับสนุนคุณภาพของการเรียนการสอนโดยส่วนรวม นอกจากนั้นจะนำผลการประเมินไปใช้ประโยชน์ด้านอื่น ๆ เช่น การนำผลไปใช้ประกอบการตัดสินใจผลการปฏิบัติงานหรือไม่ อย่างไร เป็นต้น

ผู้บริหารสถานศึกษาควรจัดให้มีการระดมความคิด พิจารณาถึงปรัชญา ความสำคัญ และทิศทางของการประเมินการสอนของสถานศึกษา ตลอดจนผลกระทบที่เกิดขึ้นแก่สถาบัน และกำหนดเป็นนโยบายเพื่อสื่อสารไปยังคณะหรือฝ่ายต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องให้รับทราบโดยทั่วกัน

2. วางกลยุทธ์การประเมินการสอน

ควรมีการระดมความคิดเกี่ยวกับมาตรฐานการสอนของสถาบัน ผู้สอนควรมีสมรรถนะด้านการเตรียมการสอน วิธีการสอน พฤติกรรมการสอน และบุคลิกภาพอย่างไรบ้าง พร้อมทั้งระบุเป้าหมายตามนโยบายของสถาบันว่าจะเน้นการพัฒนาสมรรถนะสำคัญของอาจารย์ผู้สอนในด้านใดอะไรบ้าง เพื่อใช้เป็นกลยุทธ์สำหรับกำหนดเป็นรายการประเมินในแบบประเมิน อันจะเป็นการกระตุ้นให้อาจารย์ผู้สอนได้พัฒนาสมรรถนะดังกล่าว

ผู้บริหารระดับคณะ ควรใช้องค์กรหลักของการบริหารได้ร่วมกันระบุจุดเน้นของการพัฒนาสมรรถนะการสอนของคณาจารย์ และส่งเสริมให้ประชาคมการศึกษาของคณะมีส่วนร่วมคิดถึงผลกระทบที่จะเกิดขึ้นกับตนเองและคณะ รวมทั้งร่วมทำการออกแบบระบบและพัฒนาเครื่องมือประเมิน

3. ออกแบบระบบการประเมิน

เมื่อกำหนดเป้าหมาย กลยุทธ์การประเมินการสอนได้อย่างชัดเจนแล้ว ขั้นตอนมาจึงเป็นการออกแบบระบบการประเมินการสอนให้สอดคล้องกับเป้าหมายที่ต้องการ โดยกำหนดรายละเอียดของระบบ ขั้นตอน วิธีการ เครื่องมือ น้ำหนักความสำคัญของแต่ละรายการที่มุ่งประเมิน การวิเคราะห์การรายงาน และระยะเวลาของการประเมิน

3.1 เลือกวิธีการประเมิน

การเลือกใช้วิธีการประเมินการสอนระหว่างวิธีการประเมินการสอนแบบครบวงจร กับวิธีประเมินการสอนแบบพื้นฐาน ขึ้นอยู่กับความต้องการและความพร้อมของแต่ละสถานศึกษา ถ้าเป็นสถานศึกษาที่มีบุคลากรรับผิดชอบที่มีความพร้อมสูงและบุคลากรส่วนใหญ่คุ้นเคยกับวัฒนธรรม การประเมินเป็นอย่างดี ควรเลือกใช้วิธีการประเมินการสอนแบบครบวงจร อันเป็นการประเมิน อย่างรอบด้านโดยผู้ประเมินซึ่งประกอบด้วย หัวหน้าภาควิชา เพื่อนร่วมงาน ตนเอง และผู้เรียน

3.2 เลือกเครื่องมือการประเมิน

3.2.1 เครื่องมือการประเมิน เมื่อกำหนดองค์ประกอบของการสอน มาตรฐาน การสอน และรายการที่มุ่งประเมินแล้ว ควรเลือกเครื่องมือที่สามารถให้ข้อเท็จจริง และพฤติกรรม ที่ครอบคลุมองค์ประกอบประสิทธิภาพการสอน ได้อย่างแม่นยำตรงที่สุด อาจเลือกใช้แบบตรวจสอบ รายการ แบบมาตรประมาณค่าหรือแบบสอบถามปลายเปิดตามความเหมาะสมกับลักษณะที่มุ่งประเมิน

3.2.2 รูปแบบการตอบ รูปแบบการตอบของผู้ประเมิน อาจเลือกใช้กระดาษคำตอบ ธรรมดา ซึ่งจะทำให้การประมวลผลด้วยมือหรือถ้าเตรียมการใช้ระบบคอมพิวเตอร์โดยเลือกใช้ กระดาษคำตอบคอมพิวเตอร์ จะทำให้สามารถอ่านกระดาษคำตอบ และทำการประมวลผลได้อย่างถูกต้อง และรวดเร็ว

3.3 กำหนดน้ำหนักคะแนน

3.3.1 น้ำหนักของแต่ละองค์ประกอบการสอน

3.3.1.1 กำหนดน้ำหนักขององค์ประกอบการสอนว่า แต่ละองค์ประกอบของ การสอนมีน้ำหนักความสำคัญกี่เปอร์เซ็นต์

3.3.1.2 กำหนดน้ำหนักของข้อคำถามภายในแต่ละองค์ประกอบว่าแต่ละข้อคำถาม มีน้ำหนักความสำคัญกี่เปอร์เซ็นต์

3.3.2 น้ำหนักของแต่ละแหล่งผู้ประเมิน

กำหนดน้ำหนักของแหล่งผู้ประเมินว่า แต่ละแหล่งผู้ประเมินมีน้ำหนักความสำคัญ กี่เปอร์เซ็นต์

3.4 กำหนดรูปแบบการวิเคราะห์

3.4.1 เลือกรูปแบบการวิเคราะห์ระหว่างการวิเคราะห์ด้วยมือกับการวิเคราะห์ด้วย คอมพิวเตอร์

3.4.1.1 การวิเคราะห์ด้วยมือ (Manual) เป็นกระบวนการคำนวณด้วยมือโดยใช้ เครื่องคิดเลข

3.4.1.2 การวิเคราะห์ด้วยโปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป (Computer Program) เป็นกระบวนการคำนวณโดยใช้คอมพิวเตอร์ ซึ่งมีความสะดวก รวดเร็ว

3.5 กำหนดรูปแบบรายงาน

3.5.1 การแจ้งผลให้ผู้สอน รูปแบบการแจ้งผลให้ผู้สอนเป็นรายบุคคล สามารถเลือกระหว่างการแจ้งผลอย่างเปิดเผย กับการแจ้งผลอย่างเป็นความลับ

3.5.2 การสรุปผล รูปแบบการสรุปผล สามารถเลือกการสรุปผล ได้ทั้งระดับภาควิชา คณะ และสถาบัน

3.6 กำหนดระยะเวลาการประเมิน

การประเมินการสอนสามารถทำได้อย่างน้อยภาคการศึกษาละ 1 ครั้ง เมื่อการเรียนการสอนได้สิ้นสุดลงแล้ว แต่อาจกำหนดให้มีการประเมินภาคการศึกษาละมากกว่า 1 ครั้ง โดยมีการประเมินขณะที่การเรียนการสอนกำลังดำเนินอยู่เพื่อให้สารสนเทศย้อนกลับระหว่างการเรียนการสอน รวมทั้งการประเมินเมื่อการเรียนการสอนได้สิ้นสุดลง

4. จัดดำเนินการประเมินการสอน

4.1 จัดทำแผนปฏิบัติการ และเตรียมบุคลากร

4.1.1 จัดทำแผนปฏิบัติการ มีรายละเอียดของขั้นตอนการดำเนินงานอย่างชัดเจน กำหนดการของกิจกรรมต่าง ๆ อย่างเป็นระบบที่มีความสัมพันธ์และต่อเนื่อง

4.1.2 จัดเตรียมและฝึกฝนบุคลากรที่เกี่ยวข้องให้สามารถจัดดำเนินการประเมินการสอนได้อย่างมีมาตรฐานการปฏิบัติงาน

4.2 จัดเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2.1 ประชาสัมพันธ์ระบบการประเมินการสอน

4.2.2 ประสานงานการเก็บรวบรวมข้อมูล

4.2.2.1 การเตรียมแบบประเมินการสอน

4.2.2.2 การจัดส่งแบบประเมินการสอน

4.2.2.3 การแจกแบบประเมินการสอน

4.2.3 สร้างบรรยากาศของความไว้วางใจ เอื้ออาทร เป็นประชาธิปไตย รวมทั้งมีระบบการรักษาความลับ

4.3 วิเคราะห์ผลการประเมินการสอน

4.3.1 จัดเตรียมข้อมูลสำหรับประมวลผล และตรวจสอบความถูกต้องของข้อมูล

4.3.2 ประมวลผลตามแผนการวิเคราะห์ และตรวจสอบความถูกต้องของผลการวิเคราะห์

5. รายงานผลการประเมินการสอน

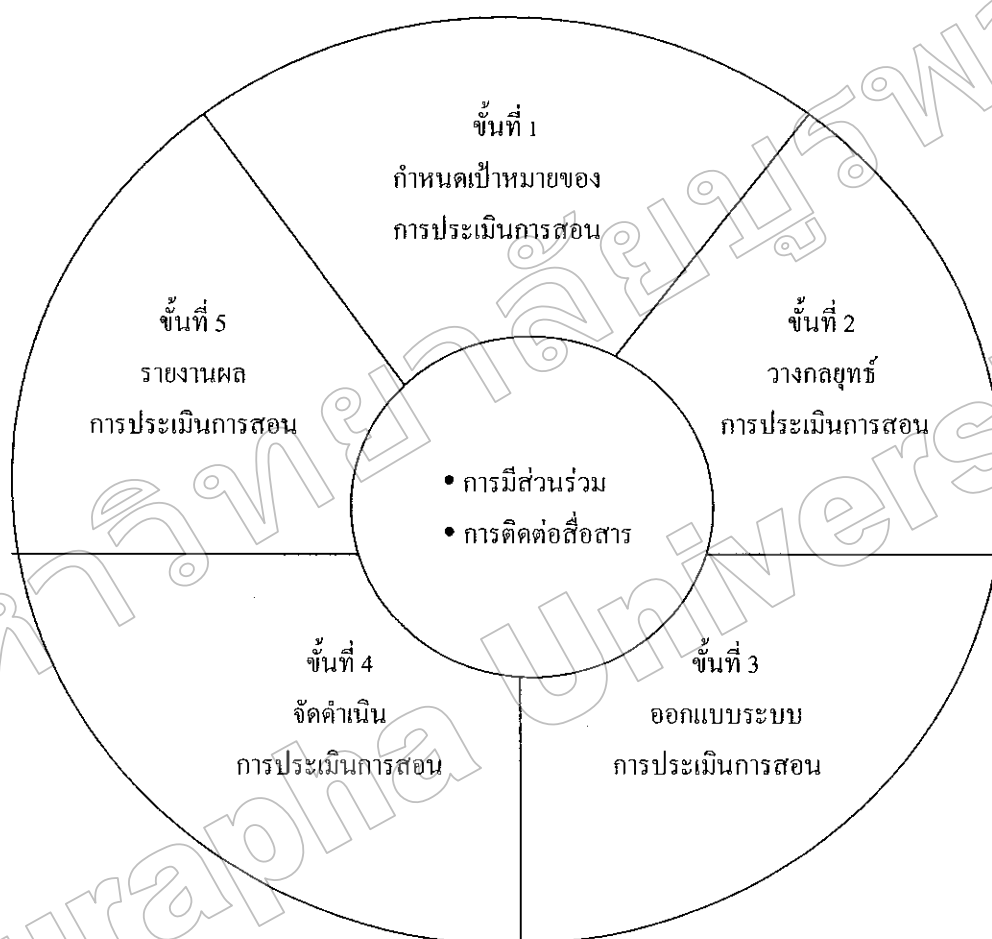
5.1 สารสนเทศป้อนกลับ (Feedback)

สรุปผลการประเมินและการแปลความหมายรายบุคคลลงในใบรายงานผล (Report Card) เพื่อแจ้งให้ผู้สอนทราบถึงจุดเด่นและข้อที่ควรพิจารณาปรับปรุง เพื่อการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

5.2 สรุปผลการประเมินการสอน

จัดทำผลสรุปการประเมินการสอนสำหรับผู้บริหาร (Summative Evaluation Report) ซึ่งเป็นการสรุปผลการประเมิน และการแปลความหมายโดยภาพรวม ระดับภาควิชา คณะ และสถาบัน เพื่อรายงานผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้อง

ขั้นตอนการดำเนินงานประเมินการสอน สามารถสรุปได้ดังภาพที่ 4

ภาพที่ 4 ขั้นตอนการดำเนินงานประเมินการสอน (ศิริชัย กาญจนวาสี, 2543, หน้า 14)

แผนการปฏิบัติงานประเมินการสอน

1. การจัดเตรียมแบบประเมินการสอน และกระดาษคำตอบ

จัดสร้างแบบประเมินการสอนที่ใช้สำหรับรายวิชา อาจมีการสร้างแบบประเมินกลาง สำหรับการสอนแบบต่าง ๆ เช่น การสอนแบบเน้นการบรรยาย การสอนแบบเน้นการบรรยายเชิงอภิปราย การสอนแบบเน้นการปฏิบัติ การสอนแบบเน้นการบรรยายและการปฏิบัติ การสอนแบบสัมมนา เป็นต้น จากนั้นหน่วยงานรับผิดชอบจะต้องดูแลการจัดพิมพ์แบบประเมิน และกระดาษคำตอบ

2. การเลือกรายวิชาเพื่อการประเมินการสอน

การประเมินการสอนควรกระทำในทุกรายวิชาที่เปิดสอนของแต่ละภาคการศึกษา แต่ถ้ายังไม่สามารถประเมินได้ครบทุกวิชาด้วยข้อจำกัดบางประการ คณะควรเลือกประเมินรายวิชาให้กระจายครอบคลุมประเภทการสอนทั้งหมดที่เกิดขึ้น โดยคณะจะต้องแจ้งให้ผู้สอนที่ประสงค์จะทำการประเมิน ได้ทราบล่วงหน้า

3. การแจกแบบประเมินการสอน และการจัดเก็บ

คณะจะต้องแจ้งให้ผู้สอนทราบขั้นตอนและกำหนดเวลาในการประเมิน ควรทำการประเมินในช่วงโม่งสุดท้ายของการเรียนการสอน ทั้งในรายวิชาที่สอนคนเดียวและสอนเป็นทีม

4. การประมวลผล

กำหนดช่วงเวลาของการเตรียมข้อมูล ตรวจสอบข้อมูล และประมวลผลตามแผนการที่กำหนดไว้

5. รายงานผลการประเมิน

รายงานผลการประเมินไปยังผู้สอนเป็นรายบุคคล และรายงานผลการประเมินการสอนโดยสรุป ระดับภาควิชา คณะ และสถาบัน ไปยังผู้บริหารและผู้ที่เกี่ยวข้องก่อนการเปิดภาคการศึกษาต่อไป

รูปแบบการจัดดำเนินงานประเมินการสอน

การจัดดำเนินงานประเมินการสอน สามารถจัดทำได้ 3 รูปแบบ ดังนี้

1. จัดดำเนินงานโดยหน่วยงานกลางของมหาวิทยาลัย

รูปแบบนี้มีหน่วยงานกลางของมหาวิทยาลัยเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงานประเมินการสอนของทุกคณะทำให้ได้ระบบการประเมินการสอนที่มีเอกภาพในการดำเนินงาน และสามารถแปลผลเปรียบเทียบระหว่างคณะได้ แต่จะเป็นระบบงานที่มีขอบข่ายกว้างขวาง ต้องใช้ทรัพยากรส่วนกลางมากไม่คล่องตัว ต้องอาศัยการบริหารจัดการที่ดี จึงจะทำให้สามารถใช้ผลการประเมินได้ทันเวลา

2. จัดดำเนินงานโดยหน่วยงานกลางของแต่ละคณะ

รูปแบบนี้มีหน่วยงานกลางของแต่ละคณะเป็นผู้รับผิดชอบการดำเนินงานประเมินการสอน ทำให้ระบบการประเมินมีความคล่องตัวสูง มีเอกภาพภายในของแต่ละคณะ แต่มาตรฐานการดำเนินงานจะมีความแตกต่างระหว่างคณะ

3. จัดดำเนินงานโดยหน่วยงานกลางของมหาวิทยาลัยและคณะ

รูปแบบนี้เป็นรูปแบบผสมระหว่างรูปแบบ 1 กับ 2 สำหรับคณะที่มีความพร้อมให้มีหน่วยงานภายในคณะจัดดำเนินงานประเมินการสอนของคณะนั้นๆ เพื่อความเป็นอิสระ และคล่องตัว ส่วนคณะที่ยังไม่สามารถจัดดำเนินงานประเมินการสอนด้วยตัวเอง ให้หน่วยงานกลางของมหาวิทยาลัยจัดบริการประเมินการสอนให้

ในกรณีที่ยังไม่มีการจัดดำเนินงานประเมินการสอนโดยหน่วยงานกลางตามรูปแบบใด รูปแบบหนึ่งทีกล่าวว่า ผู้สอนสามารถจัดดำเนินการประเมินการสอนได้ด้วยตนเอง โดยดำเนินการตามแผนการปฏิบัติงานประเมินการสอน

ตอนที่ 3 ตัวแปรที่ส่งผลต่อผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษา

จากการศึกษาค้นคว้าเอกสารงานวิจัยทั้งในและต่างประเทศ ปรากฏว่า มีตัวแปรที่ส่งผลต่อผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษา ดังนี้

1. เพศของอาจารย์

ราเฟต (Rafat, 1980, Abstract) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินอาจารย์โดยนักศึกษา ลักษณะของนักศึกษาในการเลือกอาจารย์ และรายวิชา โดยประเมินรายวิชา จำนวน 1,042 รายวิชา จาก 52 ภาควิชา ของมหาวิทยาลัยจอร์จ วอชิงตัน (George Washington University) ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเมินในฤดูใบไม้ร่วงและฤดูใบไม้ผลิ ปีการศึกษา 1979 ปรากฏว่า อาจารย์เพศหญิงได้รับผลการประเมินการสอนสูงกว่าอาจารย์เพศชาย

มาร์ช (March, 1980, Abstract) ได้ศึกษาอิทธิพลของเกรดที่คาดหวัง เพศของนักศึกษา และเพศของอาจารย์กับการประเมินประสิทธิภาพการสอนโดยนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา จำนวน 14,000 คน ของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ปรากฏว่า อาจารย์เพศหญิงได้รับผลการประเมินคุณภาพการสอนสูง

คริสทีด และคณะ (Kierstead et al., 1988, Abstract) ได้ศึกษาบทบาททางเพศของอาจารย์ในมหาวิทยาลัยกับความลำเอียงของนักศึกษาในการประเมินการสอนอาจารย์ ปรากฏว่า อาจารย์เพศชายได้รับผลการประเมินการสอนสูงกว่าอาจารย์เพศหญิง

เฟลด์แมน (Feldman, 1993, Abstract) ได้ศึกษาทัศนคติในการประเมินอาจารย์ของนักศึกษา ที่มีต่ออาจารย์เพศชายและอาจารย์เพศหญิงในมหาวิทยาลัย ปรากฏว่า อาจารย์เพศหญิงได้รับผลการประเมินประสิทธิภาพการสอนสูงกว่าอาจารย์เพศชาย

ฟรีแมน (Freeman, 1994, pp. 627-630) ได้ศึกษาประเภทของรายวิชาที่สอน เพศของอาจารย์ บทบาททางเพศ และเพศของนักศึกษาที่มีผลต่อการประเมินอาจารย์มหาวิทยาลัยโดยนักศึกษา การทดลอง ครั้งหนึ่งเพื่อศึกษาประเภทของรายวิชาที่สอน เพศของอาจารย์ บทบาททางเพศ และเพศของนักศึกษา ที่มีผลต่อการประเมินอาจารย์มหาวิทยาลัยโดยนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยโอไฮโอ เวสเลย์ (Ohio Wesley University) ประเทศสหรัฐอเมริกา ที่ลงทะเบียนเรียน วิชาจิตวิทยาการแนะแนว จำนวน 153 คน เป็นเพศหญิง จำนวน 89 คน เพศชาย จำนวน 64 คน ซึ่งมีอายุ 18-22 ปี การทดลองครั้งที่สอง เพื่อศึกษาการรับรู้ของนักศึกษาเกี่ยวกับความสำคัญของ บทบาททางเพศ ลักษณะนิสัยของอาจารย์ ประเภทของรายวิชาที่แตกต่างกัน กลุ่มตัวอย่างเป็น นักศึกษาปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยโอไฮโอ เวสเลย์ (Ohio Wesley University) ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 152 คน เป็นเพศหญิง จำนวน 89 คน เพศชาย จำนวน 63 คน ที่ลงทะเบียนเรียนวิชาจิตวิทยา การแนะแนว ปรากฏว่า บทบาททางเพศมีความสัมพันธ์สูงกับการประเมินอาจารย์มหาวิทยาลัย โดยนักศึกษา

ทาโตร (Tatro, 1995, pp. 169-173) ได้ศึกษาอิทธิพลของเพศต่อการประเมินการสอน ของอาจารย์โดยนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีและปริญญาโท ในมหาวิทยาลัย ตะวันตกกลาง ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 5,378 คน เป็นนักศึกษาชาย จำนวน 537 คน อายุเฉลี่ย 23 ปี และนักศึกษานหญิง จำนวน 284 คน อายุเฉลี่ย 23 ปี อาจารย์เพศชาย จำนวน 8 คน อาจารย์เพศหญิง จำนวน 8 คน ปรากฏว่า อาจารย์เพศชายได้รับผลการประเมินประสิทธิภาพการสอนสูงกว่าอาจารย์ เพศหญิง

เฟลด์แมน (Feldman, 1998 cited in Griffin, 2004, p. 410) ได้ศึกษาผลกระทบ การสอน ในมหาวิทยาลัยกับการประเมินประสิทธิภาพการสอนโดยนักศึกษา ปรากฏว่าเพศของอาจารย์มีความสัมพันธ์ กับผลการประเมินประสิทธิภาพการสอน อาจารย์เพศหญิงได้รับผลการประเมินประสิทธิภาพการสอน สูงกว่าอาจารย์เพศชาย

เซนทรา และกัวแบทซ์ (Centra & Gaubatz, 2000, p. 417 cited in Griffin, 2004, p. 410) ได้ศึกษาความลำเอียงทางเพศของนักศึกษาในการประเมินประสิทธิภาพการสอน ปรากฏว่า อาจารย์ เพศชายได้รับผลการประเมินประสิทธิภาพการสอนสูงจากนักศึกษาเพศชาย และอาจารย์เพศหญิง ได้รับผลการประเมินประสิทธิภาพการสอนสูงจากนักศึกษาเพศหญิง (อาจารย์ที่มีเพศเดียวกันกับ นักศึกษาได้รับผลการประเมินประสิทธิภาพการสอนสูง)

เอลลิส และคณะ (Ellis et al., 2003, p. 35) ได้ศึกษาเกรดรายวิชากับผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์และผลการประเมินรายวิชา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาปริญญาตรี สาขาวิชาพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยไมนอต (Minot University) ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 165 คน และอาจารย์ จำนวน 24 คน ทำการประเมินการสอนระหว่างปีการศึกษา 1997-1998 ปรากฏว่า เพศของอาจารย์ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์ และผลการประเมินรายวิชา

กริฟฟิน (Griffin, 2004, p. 410) ได้ศึกษาการให้เกรด ความขัดแย้งระหว่างเกรดที่ได้จริง และเกรดที่คาดหวังกับการประเมินการสอนโดยนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยทางตอนใต้ของประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 754 คน ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาทางการศึกษา 39 รายวิชา เป็นนักศึกษาผิวขาว 71% นักศึกษาหญิง 80% นักศึกษาส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.5-3.5 ประเมินการสอนในสัปดาห์สุดท้ายของการเรียนในฤดูใบไม้ร่วงและฤดูใบไม้ผลิ ระหว่างปีการศึกษา 1998-1999 โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ปรากฏว่า อาจารย์เพศชายได้รับการประเมินประสิทธิภาพการสอนสูงจากนักศึกษาเพศชาย และอาจารย์เพศหญิงได้รับการประเมินประสิทธิภาพการสอนสูงจากนักศึกษาเพศหญิง (อาจารย์ที่มีเพศเดียวกันกับนักศึกษาได้รับการประเมินประสิทธิภาพการสอนสูง)

จะเห็นได้ว่า ผลการศึกษาที่กล่าวมานี้แบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่พบว่า เพศของอาจารย์ไม่มีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษา (Ellis et al., 2003, p. 35) และกลุ่มที่พบว่า เพศของอาจารย์มีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษา (Rafat, 1980, Abstract; March, 1980, Abstract; Kierstead et al., 1988, Abstract; Feldman, 1993, Abstract; Freeman, 1994, pp. 627-630; Tatro, 1995, pp. 169-173; Feldman, 1998, cited in Griffin, 2004, p. 410; Centra & Gaubatz, 2000, p. 417 cited in Griffin, 2004, p. 410; Griffin, 2004, p. 410) ดังนั้นงานวิจัยนี้คาดว่า เพศน่าจะมีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษา ตามผลการศึกษาของราแฟต (Rafat, 1980, Abstract) มาร์ช (March, 1980, Abstract) คีร์สทีด และคณะ (Kierstead et al., 1988, Abstract) เฟลด์แมน (Feldman, 1993, Abstract) ฟรีแมน (Freeman, 1994, pp. 627-630) ทาโตร (Tatro, 1995, pp. 169-173) เฟลด์แมน (Feldman, 1998 cited in Griffin, 2004, p. 410) เซนทรา กัวแบทซ์ (Centra & Gaubatz, 2000, p. 417 cited in Griffin, 2004, p. 410) และกริฟฟิน (Griffin, 2004, p. 410)

2. ประสพการณ์การสอน

ประสพการณ์การสอนทำให้ผู้สอนได้มีโอกาส ได้เรียนรู้ ทำความเข้าใจ มองเห็นปัญหา ได้ชัดเจน ถูกต้องตามหลักความเป็นจริง ทำให้เกิดทักษะ และเจตคติที่ดีในการปฏิบัติงาน ยังมีประสพการณ์

การสอนมากขึ้นเท่าใด ยิ่งส่งผลต่อการปฏิบัติงานสอนมากขึ้นเท่านั้น เพราะว่าประสบการณ์การสอนเป็น การสะสมทักษะในการสอนที่ดี ยิ่งปฏิบัติงานสอนเป็นระยะนานหรือมีความอาวุโสมากขึ้นเท่าใด จะพบว่า มีความรู้ ความสามารถ และทักษะในการสอนมากขึ้นเท่านั้น (ดิน ปรัชญาพฤทธิ์, 2530, หน้า 236) ดังนั้นการที่อาจารย์มีประสบการณ์และปฏิบัติการสอนมานานน่าจะมีประสบการณ์และปฏิบัติการสอน มีทักษะและความชำนาญ และนำความสามารถจากประสบการณ์มาปรับการสอนให้เกิดคุณภาพ (สุจิตรา จรจิตร, 2532, หน้า 79-80)

วิภา บุญเสนอ (2537, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยเลือกสรรกับคุณภาพ การสอนของอาจารย์พยาบาลในสถาบันการศึกษาพยาบาลในเขตกรุงเทพมหานคร กลุ่มตัวอย่างเป็น อาจารย์พยาบาลที่สอนภาคทฤษฎี ในหลักสูตรพยาบาลศาสตรบัณฑิตหรือเทียบเท่า ในภาคการศึกษาที่ 1 จำนวน 264 คน ของสถาบันการศึกษาพยาบาล ในเขตกรุงเทพมหานคร จำนวน 7 สถาบัน ได้แก่ วิทยาลัยพยาบาลกรุงเทพ โรงเรียนพยาบาลรามาธิบดี วิทยาลัยพยาบาลกองทัพอากาศ วิทยาลัยพยาบาลตำรวจ วิทยาลัยการสาธารณสุข วิทยาลัยพยาบาลสภากาชาดไทย คณะพยาบาลศาสตร์ วิทยาลัยมิชชัน โดยใช้ การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ปรากฏว่า ประสบการณ์การสอนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับผล การประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์

สุเมธ เข้มมนต์ (2527, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลกระทบของรายวิชา และคุณลักษณะของ อาจารย์ผู้สอนที่มีต่อการประเมินการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยไทยโดยนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็น อาจารย์ผู้สอน จำนวน 88 คน และนักศึกษาปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ประเมินการสอน ระหว่างปีการศึกษา 1983-1984 ปรากฏว่า ประสบการณ์การสอนมีความสัมพันธ์กับ การประเมินการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยไทยโดยนักศึกษา

มาร์ช (March, 1997, Abstract) ได้ศึกษาการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัย โดยนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยจีน (Chinese University) เกาฮ่งกง จำนวน 844 คน ปรากฏว่า ประสบการณ์การสอนมีความสัมพันธ์กับการประเมินคุณภาพการสอน ของอาจารย์โดยนักศึกษา

เอลลิส และคณะ (Ellis et al., 2003, p. 35) ได้ศึกษาเกรดรายวิชากับผลการประเมินคุณภาพ การสอนของอาจารย์และผลการประเมินรายวิชา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาปริญญาตรีสาขาวิชา พฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยไมนอต (Minot University) ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 165 คน และอาจารย์ผู้สอน จำนวน 24 คน ทำการประเมินการสอนระหว่างปีการศึกษา 1997-1998 ปรากฏว่า ประสบการณ์การสอนไม่มีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์ และผลการประเมินรายวิชา

จะเห็นได้ว่า ผลการศึกษาที่กล่าวมาแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่พบว่าประสบการณ์การสอนไม่มีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษา (Ellis et al., 2003, p. 35) และกลุ่มที่พบว่า ประสบการณ์การสอนมีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษา (วิภา บุญเสนอ, 2537, บทคัดย่อ; สุเมธ แยมน์, 2527, บทคัดย่อ; Abstract; March, 1997, Abstract) ดังนั้นงานวิจัยนี้คาดว่าประสบการณ์สอนน่าจะมีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษา ตามผลการศึกษาของ วิภา บุญเสนอ(2537, บทคัดย่อ) สุเมธ แยมน์ (2527, บทคัดย่อ) และมาร์ช (March, 1997, Abstract)

3. เกรดรายวิชา

เกรดมีความสำคัญและมีความหมายต่อนักศึกษาทุกคน นักศึกษาแต่ละคนต่างมุ่งหวังและพยายามที่จะเรียนให้ได้เกรดที่ดีที่สุด เกรดที่ดีในแต่ละวิชารวมเป็นเกรดเฉลี่ยสะสม (GPA) เปรียบเสมือนใบเบิกทางที่นักศึกษาใช้ในการศึกษาต่อในระดับสูงและในการหางานทำ ผู้ที่เกรดเฉลี่ยสะสมสูงย่อมมีโอกาสได้เข้าศึกษาต่อสถาบันการศึกษาที่มีชื่อเสียงและมีโอกาสในการหางานดี มีเกียรติยศเกรดในแต่ละวิชาจึงเป็นตัวกำหนดชะตาชีวิตของนักศึกษา ครูผู้สอนแต่ละรายวิชามีส่วนกำหนดชะตาชีวิตผู้เรียนแต่ละคน (นงลักษณ์ วิรัชชัย, 2546, หน้า 325)

ฝ่ายวิชาการ ตามประกาศมหาวิทยาลัยบูรพาที่ (2548, หน้า 48-49) ได้แบ่งจำนวนเกรดในการตัดเกรด เป็นระบบ 8 เกรด และได้อธิบายระบบการให้คะแนนของแต่ละรายวิชาเป็นแบบมีค่าระดับขึ้น ซึ่งมีความหมายและมีค่าระดับขึ้น ดังนี้ A (ดีเยี่ยม 4.0), B⁺ (ดีมาก 3.5), B (ดี 3.0), C⁺ (ค่อนข้างดี 2.5), C (พอใช้ 2.0), D⁺ (อ่อน 1.5), D (อ่อนมาก 1.0) และ F (ตก 0)

รานฟัท (Rafat, 1980, Abstract) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการประเมินอาจารย์โดยนักศึกษา ลักษณะของนักศึกษาในการเลือกอาจารย์ และรายวิชา โดยประเมินรายวิชา จำนวน 1,042 รายวิชา จาก 52 ภาควิชา ของมหาวิทยาลัยจอร์จ วอชิงตัน (George Washington University) ประเทศสหรัฐอเมริกา ประเมินการสอนในฤดูใบไม้ร่วงและฤดูใบไม้ผลิ ปีการศึกษา 1979 ปรากฏว่า เกรดที่นักศึกษาคาดว่าจะได้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการประเมินอาจารย์โดยนักศึกษา

มาร์ช (March, 1980, Abstract) ได้ศึกษาอิทธิพลของเกรดที่คาดหวัง เพศของนักศึกษา เพศของอาจารย์กับการประเมินประสิทธิภาพการสอนโดยนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษา จำนวน 14,000 คน ของมหาวิทยาลัยแคลิฟอร์เนีย ประเทศสหรัฐอเมริกา ปรากฏว่า นักศึกษาประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ต่ำ เมื่อนักศึกษาคาดว่าจะได้เกรดต่ำ และนักศึกษาประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์สูง เมื่อนักศึกษาคาดว่าจะได้เกรดสูง (นักศึกษาที่คาดว่าจะได้เกรด A จะประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์สูง นักศึกษาที่คาดว่าจะได้เกรด B จะประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ระดับปานกลาง และนักศึกษาที่คาดว่าจะได้เกรด C จะประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ต่ำ)

เจมส์ (James, 1984, Abstract) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างเกรดที่คาดหวังจากรายวิชา ประเภทของรายวิชา ความสนใจในรายวิชาที่มีอยู่ก่อนกับผลการประเมินประสิทธิภาพการสอน อาจารย์โดยนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี จำนวน 13,430 คน ประเมินการสอน ในฤดูใบไม้ร่วงและฤดูใบไม้ผลิ ระหว่างปีการศึกษา 1978-1979 โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอย พหุคูณ ปรากฏว่า เกรดที่นักศึกษาคาดว่าจะได้ในรายวิชามีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการประเมิน ประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษา

สุเมธ เข้มมนต์ (2527, บทคัดย่อ) ได้ศึกษาผลกระทบของรายวิชาและคุณลักษณะของ อาจารย์ผู้สอนที่มีต่อการประเมินการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยไทยโดยนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็น อาจารย์ผู้สอน จำนวน 88 คน และนักศึกษานิพนธ์ของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร ประเมินการสอนระหว่างปีการศึกษา 1983-1984 ปรากฏว่า เกรดที่คาดว่าจะได้มีความสัมพันธ์ กับการประเมินการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยไทยโดยนักศึกษา

มาร์ช (March, 1997, Abstract) ได้ศึกษาการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัย โดยนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยจีน (Chinese University) เกาส่งกง จำนวน 844 คน ปรากฏว่า เกรดของรายวิชามีความสัมพันธ์กับการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์ โดยนักศึกษา

ชิพिंग (Shiping, 2000, Abstract) ได้ศึกษาความหมายของเกรดที่คาดหวัง ความหมาย การประเมินการสอน และการประเมินการสอนโดยนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัย วอชิงตัน (Washington University) ประเทศสหรัฐอเมริกา จากชั้นเรียน 1,128 ชั้นเรียน อาจารย์ จำนวน 181 คน ประเมินการสอนระหว่างปีการศึกษา 1995-1999 ปรากฏว่า เกรดที่นักศึกษาคาดว่า จะได้มีความสัมพันธ์กับผลการประเมินการสอนโดยนักศึกษา

เอลลิส และคณะ (Ellis et al., 2003, p. 35) ได้ศึกษาเกรดยาวิชากับผลการประเมินคุณภาพ การสอนของอาจารย์และผลการประเมินรายวิชา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี สาขาวิชา พหุวัฒนธรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยไมนอต (Minot University) ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 165 คน และอาจารย์ผู้สอน จำนวน 24 คน ทำการประเมินคุณภาพการสอนระหว่างปีการศึกษา 1997-1998 ปรากฏว่า เกรดรายวิชามีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์กับผลการประเมินรายวิชาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

คิดด์ และลาทีฟ (Kidd & Latif, 2004, Abstract) ได้ศึกษาความตรงของการประเมินประสิทธิภาพ รายวิชาโดยนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยชีแนนโดอา (Shenandoah University) ประเทศอังกฤษ จำนวน 5,399 คน ประเมินรายวิชา จำนวน 138 รายวิชาประเมินการสอนในฤดูใบไม้ร่วง

และฤดูใบไม้ผลิ ระหว่างปีการศึกษา 1999-2003 ปรากฏว่า เกรดที่นักศึกษาคาดว่าจะได้มีความสัมพันธ์ทางบวกกับผลการประเมินประสิทธิภาพของรายวิชาโดยนักศึกษา

กริฟฟิน (Griffin, 2004, pp. 410-425) ได้ศึกษาการให้เกรด ความขัดแย้งระหว่างเกรดที่ได้จริง และเกรดที่คาดหวังกับผลการประเมินการสอนโดยนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรีของมหาวิทยาลัยทางตอนใต้ของประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 754 คน ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาทางการศึกษา 39 รายวิชา เป็นนักศึกษาผิวขาว 71% นักศึกษาหญิง 80% นักศึกษาส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.5-3.5 ประเมินการสอนในสัปดาห์สุดท้ายของการเรียนในฤดูใบไม้ร่วง และฤดูใบไม้ผลิ ระหว่างปีการศึกษา 1998-1999 โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ปรากฏว่า อาจารย์ที่ให้เกรดแก่นักศึกษาสูงได้รับผลการประเมินการสอนจากนักศึกษาสูง

จะเห็นได้ว่า จากผลการศึกษารามาฟ (Rafat, 1980, Abstract) มาร์ช (March, 1980, Abstract) เจมส์ (James, 1984, Abstract) (สุเมธ แยมมูน, 2527, บทคัดย่อ) มาร์ช (March, 1997, Abstract) ชิปปิง (Shiping, 2000, Abstract) เอลลิส และคณะ (Ellis et al., 2003, p. 35) คิดด์ และลาทีฟ (Kidd & Latif, 2004, Abstract) และกริฟฟิน (Griffin, 2004, pp. 410-425) ปรากฏว่า เกรดรายวิชาที่มีความสัมพันธ์กับผลการประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษา ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงคาดว่าเกรดรายวิชาน่าจะมีความสัมพันธ์กับผลการประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์โดยผู้เรียน

4. ระดับชั้นปี

ธนพร นาคอำไพ (2544, บทคัดย่อ) ได้วิเคราะห์ผลการประเมินการสอนของอาจารย์ โดยผู้สอนและนิสิตคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพื่อเปรียบเทียบผลการประเมินการสอนของอาจารย์ ระหว่างผู้สอนประเมินการสอนของตนเอง และนิสิตประเมินการสอนของอาจารย์ ในพฤติกรรม 5 ด้าน ได้แก่ ด้านจุดมุ่งหมายและเนื้อหาวิชา ด้านเทคนิควิธีการสอนและความสามารถทางวิชาการ ด้านการประเมินผล ด้านบุคลิกลักษณะและจรรยาบรรณ และด้านมนุษยสัมพันธ์ รวมทั้งมุ่งศึกษาความสัมพันธ์ของคะแนนผลการประเมินอาจารย์ที่อาจารย์ประเมินตนเองและที่นิสิตเป็นผู้ประเมิน กลุ่มตัวอย่างเป็นอาจารย์ผู้สอน นิสิตระดับปริญญาบัณฑิต และระดับบัณฑิตศึกษา ในคณะครุศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ภาคการศึกษาต้นปีการศึกษา 2543 ซึ่งได้มาจากการสุ่มอย่างง่าย จากบัญชีรายชื่อของประชากรทุกคนด้วยวิธีการจับฉลากได้กลุ่มตัวอย่างอาจารย์ จำนวน 123 คน โดยอาจารย์แต่ละคนจะได้รับการประเมินคนละ 2 รายวิชา และนิสิตที่เป็นผู้ประเมินการสอนอาจารย์รายวิชาละ 15 คนขึ้นไป วิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติเชิงบรรยายเพื่อศึกษาลักษณะและการกระจายของข้อมูล โดยการแจกแจงความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ยส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน เปรียบเทียบค่าเฉลี่ย ความคิดเห็นเกี่ยวกับการสอนของอาจารย์ทั้ง 5 ด้านระหว่างผู้ประเมินที่เป็นอาจารย์ผู้สอนเอง และนิสิตเป็นผู้ประเมิน รวมทั้งวิเคราะห์ความสัมพันธ์ของคะแนนผลการประเมินระหว่าง

รายวิชาที่ 1 และรายวิชาที่ 2 ในแต่ละกลุ่มผู้ประเมิน โดยใช้ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ปรากฏว่า ผลการประเมินพฤติกรรมการสอนของอาจารย์เปรียบเทียบกับอาจารย์ประเมินตนเอง กับนิสิตประเมินอาจารย์ในพฤติกรรม 5 ด้าน ปรากฏว่า อาจารย์เพศชายกับอาจารย์เพศหญิงประเมิน การสอนตนเอง นิสิตชายกับนิสิตหญิงประเมินการสอนของอาจารย์ ไม่แตกต่างกัน และนิสิตปริญญาตรี ชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 ชั้นปีที่ 4 ปริญญาโทและปริญญาเอก ประเมินอาจารย์สูงกว่านิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 1 และนิสิตปริญญาโทและปริญญาเอก ประเมินอาจารย์สูงกว่านิสิตปริญญาตรีชั้นปีที่ 2 ชั้นปีที่ 3 และชั้นปีที่ 4 ทั้ง 5 ด้าน

เอลลิส และคณะ (Ellis et al., 2003, p. 35) ได้ศึกษาเกรตรายวิชากับการประเมิน คุณภาพการสอนของอาจารย์และผลการประเมินรายวิชา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับชั้น ปริญญาตรี สาขาวิชาพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยมินอท์ (Minot University) ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 165 คน และอาจารย์ผู้สอน จำนวน 24 คน ทำการประเมินคุณภาพการสอน ระหว่างปีการศึกษา 1997-1998 ปรากฏว่า ระดับชั้นปีไม่มีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพ การสอนของอาจารย์และผลการประเมินรายวิชา

จะเห็นได้ว่า ผลการศึกษาที่กล่าวมาแบ่งออกเป็นสองกลุ่ม คือ กลุ่มที่พบว่าระดับชั้นปีไม่มีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษา (Ellis et al., 2003, p. 35) และกลุ่มที่พบว่าระดับชั้นปีมีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษา (ธนพร นาคอำไพ, 2544, บทคัดย่อ) ดังนั้นงานวิจัยนี้คาดว่าระดับชั้นปีมีความสัมพันธ์กับผลการประเมิน คุณภาพการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษา ตามผลการศึกษาของ ธนพร นาคอำไพ (2544, บทคัดย่อ)

5. ขนาดของชั้นเรียน

มาร์ช (March, 1997, Abstract) ได้ศึกษาการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์ มหาวิทยาลัยโดยนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาของมหาวิทยาลัยจีน (Chinese University) เกาส่งกง จำนวน 844 คน ปรากฏว่า ขนาดของชั้นเรียนมีความสัมพันธ์กับการประเมินคุณภาพ การสอนของอาจารย์โดยนักศึกษา

เฟอร์นันเดซ และคณะ (Fernandez et al., 1998, pp. 596-604) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ ระหว่างขนาดของชั้นเรียนกับการประเมินคุณภาพการสอน กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาของ มหาวิทยาลัยโอวีโด (Oviedo University) ประเทศสเปน ประเมินคุณภาพการสอนจากห้องเรียน จำนวน 2,915 ห้อง ในหนึ่งห้องเรียนมีนักศึกษา จำนวน 1 ถึง 234 คน ประเมินคุณภาพการสอน ระหว่างปีการศึกษา 1994-1995 ปรากฏว่า ขนาดของชั้นเรียนมีความสัมพันธ์ต่ำกับผลการประเมิน คุณภาพการสอนอาจารย์

มาทีโอ และเฟอร์นันด์ (Mateo & Fernande, 1996 cited in Shu-Wan Chiu, 2000, Abstract) ได้จำแนกขนาดของชั้นเรียนเป็น 3 ขนาด ชั้นเรียนขนาดเล็ก 10-15 คน ชั้นเรียนขนาดกลาง 30-59 คน ชั้นเรียนขนาดใหญ่ 60-149 คน และชั้นเรียนขนาดใหญ่่มาก มากกว่า 150 คน ขึ้นไป ปรากฏว่า ขนาดของชั้นเรียนมีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษา ชั้นเรียนขนาดเล็ก 10-15 คน ได้รับผลการประเมินคุณภาพการสอนจากนักศึกษาสูง

เอลลิส และคณะ (Ellis et al., 2003, p. 35) ได้ศึกษาเกรดวิชาเกี่ยวกับผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์และผลการประเมินรายวิชา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับชั้นปริญญาตรี สาขาวิชาพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยมินนอต (Minot University) ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 165 คน และอาจารย์ผู้สอน จำนวน 24 คน ทำการประเมินคุณภาพการสอนระหว่างปีการศึกษา 1997-1998 ปรากฏว่า ขนาดของชั้นเรียนมีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษอย่งมีนัยสำคัญที่ระดับ .01 และมีความสัมพันธ์กับผลการประเมินรายวิชาอย่างมีนัยสำคัญที่ระดับ .05

กริฟฟิน (Griffin, 2004, pp. 410-425) ได้ศึกษาการปล่อยเกรด ความขัดแย้งระหว่างเกรดที่ได้จริงและเกรดที่คาดหวังกับการประเมินการสอนโดยนักศึกษา กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับปริญญาตรี ของมหาวิทยาลัยทางตอนใต้ของประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 754 คน ที่ลงทะเบียนเรียนรายวิชาทางการศึกษา 39 รายวิชา ซึ่งมีขนาดของชั้นเรียนขนาดกลาง โดยที่ในรายวิชาหนึ่งมีนักศึกษา จำนวน 6 ถึง 34 คน เป็นนักศึกษาผิวขาว 71% นักศึกษาหญิง 80 % นักศึกษาส่วนใหญ่มีเกรดเฉลี่ยอยู่ระหว่าง 2.5-3.5 ประเมินการสอนในสัปดาห์สุดท้ายของการเรียน ในฤดูใบไม้ร่วงและฤดูใบไม้ผลิ ระหว่างปีการศึกษา 1998-1999 โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ปรากฏว่าขนาดของชั้นเรียนมีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษา

จะเห็นได้ว่า ผลการศึกษาของ (March, 1997, Abstract; Fernandez et al., 1998, pp. 596-604; Mateo & Fernande, 1996 cited in Shu-Wan Chiu, 2000, Abstract; Ellis et al., 2003, p. 35; Griffin, 2004, pp. 410-425) พบว่า ขนาดของชั้นเรียนมีความสัมพันธ์กับผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษา ดังนั้นงานวิจัยนี้คาดว่าขนาดของชั้นเรียนน่าจะมีผลสัมพันธ์ทางบวกกับผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษา ตามผลการศึกษาของมาร์ช (March, 1997, Abstract) เฟร์นันเดซ และคณะ (Fernandez et al., 1998, pp. 596-604) มาทีโอ และเฟอร์นันด์ (Mateo & Fernande, 1996 cited in Shu-Wan Chiu, 2000, Abstract) เอลลิส และคณะ (Ellis et al., 2003, p. 35) และกริฟฟิน (Griffin, 2004, pp. 410-425)

6. ผลการประเมินตนเอง

โกลแบทซ์ (Gaubatz, 1999, Abstract) ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการรับรู้ทางการเรียนของนักศึกษากับการประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์ กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาจาก 6,136 ชั้นเรียน โดยใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ปรากฏว่า การรับรู้ทางการเรียนของนักศึกษามีความสัมพันธ์กับการประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์

ดังนั้นงานวิจัยนี้จึงคาดว่า การรับรู้ทางการเรียนของนักศึกษาน่าจะมีความสัมพันธ์กับผลการประเมินประสิทธิภาพการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษา

จากแนวคิดและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับตัวแปรที่ส่งผลต่อผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษาที่ได้กล่าวมาทั้งหมดนี้ สรุปได้ว่า ตัวแปรเพศของอาจารย์ ประสิทธิภาพการสอน เกรดรายวิชา ระดับชั้นปี ขนาดของชั้นเรียน และผลการประเมินตนเองของนักศึกษา สามารถทำนายผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษา สามารถสร้างสมการถดถอยพหุคูณทำนายผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษา ด้วยตัวแปรเพศของอาจารย์ ประสิทธิภาพการสอน เกรดรายวิชา ระดับชั้นปี ขนาดของชั้นเรียน และผลการประเมินตนเองของนักศึกษา สามารถปรับแก้ผลการประเมินคุณภาพการสอนอาจารย์โดยนักศึกษา

ตอนที่ 4 การพัฒนาค่าปรับแก้ผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษา

การพัฒนาค่าปรับแก้ผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษา เป็นการนำผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษาไปปรับแก้ทางสถิติ เพื่อให้อาจารย์ หรือผู้ที่เกี่ยวข้องนำไปปรับปรุง ผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์โดยนักศึกษาให้เป็นที่น่าเชื่อถือ หรือเพื่อใช้เป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพการเรียนการสอน หรือการขอตำแหน่งทางวิชาการ การพิจารณาความดีความชอบ และการต่อสัญญาจ้างของอาจารย์ผู้สอน (Ellis et al., 2003, p. 35)

จากการศึกษาของเอลลิส และคณะ (Ellis et al., 2003, p. 35) ได้ศึกษาเพศของอาจารย์ ประสิทธิภาพการสอน เกรดรายวิชา ระดับชั้นปี และขนาดของชั้นเรียน กับผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์และผลการประเมินรายวิชา วัตถุประสงค์ของการวิจัย เพื่อศึกษาความสัมพันธ์พหุคูณระหว่างตัวแปรเพศของอาจารย์ ประสิทธิภาพการสอน เกรดรายวิชา ระดับชั้นปี และขนาดของชั้นเรียน กับผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์และผลการประเมินรายวิชา เพื่อสร้างสมการถดถอยพหุคูณระหว่างตัวแปรเพศของอาจารย์ ประสิทธิภาพการสอน เกรดรายวิชา ระดับชั้นปี และขนาดของชั้นเรียน กับผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์และผลการประเมินรายวิชา และเพื่อพัฒนาค่าปรับแก้ผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์และผลการประเมินรายวิชา

กลุ่มตัวอย่างเป็นนักศึกษาระดับชั้นปริญญาตรี สาขาวิชาพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ ของมหาวิทยาลัยมินนอต (Minot University) ประเทศสหรัฐอเมริกา จำนวน 165 คน และอาจารย์ผู้สอน จำนวน 24 คน ทำการประเมินคุณภาพการสอนระหว่างปีการศึกษา 1997-1998 เครื่องมือที่ใช้เก็บข้อมูล ได้แก่ แบบประเมินการสอน การวิเคราะห์ข้อมูลใช้การวิเคราะห์การถดถอยพหุคูณ ปรากฏว่า ผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์ มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 กับตัวแปร 2 ตัว ได้แก่ เกรดรายวิชา และขนาดของชั้นเรียน และผลการประเมินรายวิชา มีความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 กับตัวแปร 2 ตัว ได้แก่ เกรดรายวิชา และขนาดของชั้นเรียน

เอลลิส และคณะ (Ellis et al., 2003, p. 37) ได้เสนอสูตรค่าปรับแก้ผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์มหาวิทยาลัยโดยนักศึกษา ดังนี้

$$\text{ค่าปรับแก้} = \bar{y} + (y - \hat{y})$$

ค่าปรับแก้ แทน ค่าผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์ที่ปรับแก้ทางสถิติแล้ว

$\bar{y}$ แทน ค่าเฉลี่ยของผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์ในกลุ่มตัวอย่างทุกรายวิชา

y แทน ค่าผลการประเมินคุณภาพการสอนของอาจารย์ที่ยังไม่ปรับแก้

$\hat{y}$ แทน ค่าของตัวแปรเกณฑ์ที่ได้จากการทำนาย ($\hat{y} = a + bX$)

a แทน ค่าจุดตัดแกน Y

b แทน สัมประสิทธิ์การถดถอย

X แทน ตัวแปรทำนาย